

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
OKULÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇEVRE EĞİTİMİ
KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ VE YETERLİLİKLERİ**

Dilek ŞAHİNPINAR

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Dr. Öğr. Üyesi Muhammed SALMAN
Doç. Dr. Atilla ÇAĞLAR
Dr. Öğr. Üyesi Özkan SAPSAĞLAM**

TEZ ONAYI

Dilek SÖNMEZ tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi Konusundaki Görüşleri ve Yeterlilikleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve oy birliği / oy çokluğu ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed SALMAN
Kastamonu Üniversitesi

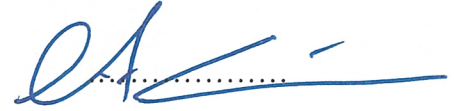
Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Özkan SAPSAĞLAM
Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyesi

Doç.Dr.Atilla ÇAĞLAR
Kastamonu Üniversitesi

02/ 07/ 2018

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Dilek ŞAHİNPINAR

ÖNSÖZ

Okulöncesi eğitimi çocukların çevre eğitimi başlangıcında önemli bir yer oluşturmaktadır. Bunun için okulöncesi öğretmenlerinin lisans döneminde çevre eğitimi ile ilgili donanımlı yetişmesi gerekmektedir. Okulöncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi Konusundaki Görüşleri Ve Yeterlilikleri isimli bu çalışmamız okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi ile ilgili bilgi düzeylerini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma sürecinde bana yol gösteren ve desteklerini esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Muhammed SALMAN' a, araştırma sürecinde görüşleri ile katkıda bulunan Doç. Dr. Kadir KARATEKİN ve abim Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ' e ayrıca araştırmaya katılan eğitim sistemimizin yapı taşı olan katılımcı öğretmenlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimi ve tez yazım sürecinde sabırla beni destekleyen eşim Murat ŞAHİNPINAR' a ve manevi desteklerini hissettiğim annem ve babama teşekkür ederim.

Dilek ŞAHİNPINAR
Kastamonu, Temmuz, 2018

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇEVRE EĞİTİMİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ VE YETERLİLİKLERİ

Dilek ŞAHİNPINAR

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Okulöncesi Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Muhammed SALMAN

Araştırmamızda okulöncesi öğretmenlerinin çevre konusundaki ilgi, tutum ve bilgi yeterliliklerini ve bunun üzerine çeşitli değişkenlerin etkisi incelenmiştir. Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılında Tokat merkez ve ilçelerinde görev yapan okulöncesi öğretmenleri ile tarama modeli kullanılarak uygulanmıştır. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre konusunda ilgi, tutum ve bilgi yeterliliklerini belirlemek amaçlanmıştır. Verilerin elde edilmesinde, duyuşsal eğilimler ölçeği, davranış ölçeği ve çevre bilgi testi ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu olmak üzere 4 bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Veriler araştırmada ele alınan problem durumlarına göre, betimsel (aritmetik ortalama, frekans) ve ilişkisel yöntemle değerlendirilmiştir. Verilerin analizi "The Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 20)" paket programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde; betimsel istatistik, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve basit korelasyon kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilimlerle bilgi ölçeği arasında ilişki yoktur. Yine okulöncesi öğretmenlerinin davranış ölçeği ile bilgi ölçeğinden çıkan sonuçlar karşılaştırıldığında aralarında ilişki bulunamamıştır. Duyuşsal eğilimler ölçeği ile davranış ölçeği arasında pozitif yönde ilişki vardır. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimine olan ilgileri tutumlarına da yansımıştır. Okulöncesi öğretmeni olarak araştırmaya 324 kişi katılmıştır. Bu kişilerin ölçeklerden aldıkları puanlar incelendiğinde okulöncesi öğretmenlerinin %64'ü bilgi testinden ortalamanın üstünde puan alırken, %25'i ortalamanın altında puan almıştır. Duyuşsal eğilimler ölçeğinde grubun %56'sı ortalama üstünde puan alırken %42'si ortalamanın altında puan almıştır. Çevre davranış ölçeğinde ise grubun yüzdelik dağılımı ortalama göre yarı yarıya olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi öğretmeni, çevre, çevre eğitimi.

2018, 98 Sayfa

Bilim Kodu: 3.008

ABSTRACT

OPINIONS AND COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS ON ENVIRONMENTAL EDUCATION

Dilek ŞAHİNPINAR

Kastamonu University
Institute Of Social Sciences
Primary School Department Of Preschool Education

Advisor: Doctor Teaching Member Muhammed SALMAN

In this study, the effect of various variables on preschool teachers' environmental interest, attitude and knowledge competencies have been examined. The research was carried out with preschool teachers who are working at Tokat center and its districts at 2016-2017 academic year by using screening model. At the study it was aimed to determine the interest, attitude and knowledge competencies of preschool teachers about environment.. In the data acquisition, a questionnaire consisting of 4 parts was used, including the sensory trends scale, the behavior scale and the environmental information test and the personal information form prepared by the researcher. . The data were evaluated by using descriptive (arithmetic mean, frequency) and relational method according to the problem situations (cases da olabilir) discussed in the study. The statistical Package for the Social Sciences (SPSS 20) was used to analyze the data. Descriptive statistics, one-way variance analysis (ANOVA) and simple correlation were used in the analysis of data. According to the findings obtained from the research, there is no meaningful relationship between sensorial tendencies and the scale of knowledge of preschool teachers. Again, there was no meaningful correlation between the behavior scale of preschool teachers and the results of the information scale. There is a positive correlation between the emotional inclinations scale and the behavioral scale. The interest of preschool teachers in environmental education has also been reflected in their attitudes.As a preschool teacher, 324 people participated in the research. When the scores of these individuals were examined, 63% of pre-school teachers scored above average, while 37% scored below average. On the scale of sensory trends, 52% of the Group received points on average and 48% received points below average. On the environmental behavior scale, the percentage distribution of the Group is semi-half according to the average.

Keywords: Preschool teacher, environment, environmental education.

2018, 98 Pages

Science Code:3.008

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	i
ÖZET.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
I. BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.2.1. Alt Problemler.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5.Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Tanımlar	5
II. BÖLÜM	6
2. Kavramsal Çerçeve Ve İlgili Araştırmalar.....	6
2.1. Çevre kavramı	6
2.2.Çevre Sorunları	6
2.3. Çevre Eğitimi	10
2.4.Çevre Eğitiminin Amaçları	11
2.6. Çevre Eğitiminin Esasları	13
2.7. Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkışı ve Sebepleri.....	13
2.8. Türkiye’de Çevre Eğitimi	15
2.9.Uluslararası Düzeydeki Çevre Faaliyetleri	19
2.10. Okulöncesi Programında Çevre Eğitimi	19
2.11. İlgili Araştırmalar.....	20
III. BÖLÜM.....	24
3. YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Çalışma Grubu	24
3.3.Veri Toplama Araçları	25

3.4. Verilerin Toplanması	25
3.5. Verilerin Analizi.....	25
3.6. Güvenilirlik Analizi	26
IV. BÖLÜM	28
4. BULGULAR VE YORUMLAR	28
4.1.Araştırma Grubu.....	28
4.2. Bilgi Testinin Değişkenleri	33
4.3. Duyuşsal Eğilim Ölçeği Değişkenleri	44
4.4. Çevre Davranış Ölçeği Değişkenleri.....	53
4.5. Ölçeklerdeki Başarı Durumları ve Birbirleri İle Olan İlişkileri	63
4.6. Çevre Bilgisi, Duyuşsal Eğilim Ve Davranışa İlişkin Sonuçlar	63
4.7. Çevre Bilgisi, Duyuşsal Eğilim Ve Davranış Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar	63
V. BÖLÜM.....	64
5. Sonuç ve Öneriler	65
KAYNAKÇA	67
EKLER.....	74

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Duyuşsal Eğilim Ölçeği	26
Tablo 2. Çevre Davranış Ölçeği	26
Tablo 3. Cronbach Alpha Değeri	26
Tablo 4. Araştırma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı	28
Tablo 5. Araştırma Grubunun Yaş Aralıklarına Göre Dağılımı	28
Tablo 6. Araştırma Grubunun Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Dağılımı	29
Tablo 7. Araştırma Grubunun Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Dağılımı	29
Tablo 8. Araştırma Grubunun Öğrenim Gördükleri Liseye Göre Dağılımı	30
Tablo 9. Araştırma Grubunun Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumlarına Göre Dağılımı	30
Tablo 10. Araştırma Grubunun Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumlarına Göre Dağılımı	30
Tablo 11. Araştırma Grubunun Herhangi Bir Sivil Toplum Kuruluşuna Üye Olma Durumlarına Göre Dağılımı	31
Tablo 12. Araştırma Grubunun Üniversiteyi Okudukları Şehir Türüne Göre Dağılımı	31
Tablo 13. Araştırma Grubunun Üniversitede Herhangi Bir Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumlarına Göre Dağılımı	31
Tablo 14. Araştırma Grubunun Çevreye Karşı Duydukları Merak Düzeyine Göre Dağılımı	32
Tablo 15. Araştırma Grubunun Doğal Alanlarda Bulunma Sıklığına Göre Dağılımı	32
Tablo 16. Araştırma Grubunun Çevresel Aktivitelere Katılma Sıklığına Göre Dağılımı	32
Tablo 17. Araştırma Grubunun Bugüne Kadar Herhangi Bir Evcil Hayvan Besleme Durumlarına Göre Dağılımı	32
Tablo 18. Araştırma Grubunun Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeylerine Göre Dağılımı	33
Tablo 19. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Cinsiyetin Etkisi	33
Tablo 20. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Yaşın Etkisi	34
Tablo 21. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Mezun Oldukları Üniversitenin Etkisi	35
Tablo 22. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Mezun Oldukları Fakültenin Etkisi	36
Tablo 23. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Mezun Oldukları Lise Türünün Etkisi	37
Tablo 24. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumunun Etkisi	37
Tablo 25. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumunun Etkisi	38
Tablo 26. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Herhangi Bir Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Durumunun Etkisi	39
Tablo 27. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Üniversiteyi Okudukları Şehir Türünün Etkisi	39
Tablo 28. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumunun Etkisi	40
Tablo 29. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Çevreye Karşı Duydukları Merak Düzeyinin Etkisi	41
Tablo 30. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Doğal Alanlarda Bulunma Sıklıklarının Etkisi	41

Tablo 31. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Çevresel Aktivitelere Katılma Sıklıklarının Etkisi	42
Tablo 32. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Bugüne Kadar Evcil Hayvan Besleme Durumunun Etkisi	43
Tablo 33. Çevre Bilgi Testi Puanlarında Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeylerinin Etkisi	43
Tablo 34. Duyuşsal Eğilim Ölçeği Puanlarında Cinsiyetin Etkisi	44
Tablo 35. Duyuşsal Eğilim Ölçeği Puanlarında Yaşın Etkisi	45
Tablo 36. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Mezun Oldukları Üniversite Etkisi	45
Tablo 37. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Mezun Oldukları Fakülte Etkisi	46
Tablo 38. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Mezun Oldukları Lise Türünün Etkisi	47
Tablo 39. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumunun Etkisi	48
Tablo 40. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumunun Etkisi	48
Tablo 41. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Herhangi Bir Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Durumunun Etkisi	49
Tablo 42. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Üniversiteyi Okudukları Şehir Türünün Etkisi.....	50
Tablo 43. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumunun Etkisi	50
Tablo 44. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Çevresel Aktivitelere Katılma Sıklıklarının Etkisi	51
Tablo 45. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Bugüne Kadar Evcil Hayvan Besleme Durumunun Etkisi	52
Tablo 46. Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Puanlarında Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeylerinin Etkisi	52
Tablo 47. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Cinsiyetin Etkisi	53
Tablo 48. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Yaşın Etkisi	54
Tablo 49. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Mezun Oldukları Üniversitenin Etkisi	54
Tablo 50. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Mezun Oldukları Fakültenin Etkisi	55
Tablo 51. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Mezun Oldukları Lise Türünün Etkisi	56
Tablo 52. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumunun Etkisi	57
Tablo 53. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumunun Etkisi	57
Tablo 54. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Üniversiteyi Okudukları Şehir Türünün Etkisi.....	58
Tablo 55. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumunun Etkisi	59
Tablo 56. Çevre Davranış Ölçeği Puanlarında Bugüne Kadar Evcil Hayvan Besleme Durumunun Etkisi	59
Tablo 57. Okulöncesi Öğretmenlerinin Çevre Davranış Puanlarında Çevreye Karşı Duydukları Merak Düzeyinin Etkisi	60
Tablo 58. Okulöncesi Öğretmenlerinin Çevre Davranış Puanlarında Herhangi Bir Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Durumunun Etkisi	61
Tablo 59. Okulöncesi Öğretmenlerinin Çevre Davranış Puanlarında Doğal Alanlarda Bulunma Sıklıklarının Etkisi.....	61

Tablo 60. Okulöncesi Öğretmenlerinin Çevre Davranış Puanlarında Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeylerinin Etkisi	62
Tablo 61. İlişki Katsayı Tablosu	64

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Akt	Aktaran
ANOVA	Tek Yönlü Varyans Analizi
EPA	Environmental Protection Agency
IUCN	International Union for Conservation of Nature
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
S	Standart Sapma
s.	Sayfa(lar)
SPSS	The Statistical Package for the Social Sciences
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
UNEP	United Nations Environment Programme
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

I. BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu, problemi, araştırmanın amaçları, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları ifade edilmiş; araştırmaya dair önemli kavramlar ve tanımlar açıklanmıştır.

1.1.Problem Durumu

Çevre, çevre sorunları, çevre eğitimi ve çevre farkındalığı gibi kavramların son yıllarda öneminin daha iyi anlaşıldığını görüyoruz. Özellikler son yıllarda yapılan çevre eğitimi ile ilgili tezlerin sayısının arttığı bunun bir göstergesi olarak söylenebilir. YÖK tez arama motoruna “*çevre eğitimi*” yazıldığında 89 adet tez yapıldığı sonucunu görmekteyiz. Tezlerin yapıldığı tarihler incelendiğinde ilk çevre eğitimi tezinin 1988 tarihinde yapıldığı YÖK kayıtlarından anlaşılmaktadır. Özellikle 2007 den itibaren çevre eğitimi tezlerinin sayılarının artarak devam ettiğini görmekteyiz. Özellikle bu sayı artışını 2006 eğitim fakültesi programlarının güncellenmesine bağlayabiliriz. Bu tablonun birde okul ayağı vardır. Özellikle okullarda yapılması gereken çevre eğitimi çalışmalarının bütün sorumluluğu okul yönetimi ve özellikle öğretmenlere düşmektedir. Burada öğretmenin bilgisi ve tutumları devreye girmektedir. Çünkü birey, doğduğu andan itibaren önce ailesiyle daha sonra dış dünyayla etkileşim halindedir. Bu etkileşim neticesinde değer, davranış ve tutumlar geliştirir. Doğayla iç içe olan insanoğlu yaşantısı boyunca edindiği bilgi, beceri ve davranışları dışarıya yansıtmaktadır. Yeni öğretim programları tam da öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, yansıtabilecekleri temeller üzerine yapılandırılmıştır. Bu kapsamda eleştiren, sorgulayan, yaratıcı düşünen, karar veren, sorun çözen bireylerin yanında doğayı seven, koruyan, benimseyen bireylerin kazandırılması gerekliliğiyle hareket etmektedir. Geleneksel eğitimin dışında bireyin doğaya karşı sorumluluklarının farkına varmasını ve duyarlı hale gelmesini sağlayacak olan çevre eğitimi, kişinin kendi farkındalığını ortaya çıkartarak ve kendisini tanımasına olanak sağlayarak çevre bilincine sahip bireyler yetiştirilmesine öncülük eder. Bu durum ise eğitim kurumlarında okul idarecilerinin

destekleriyle öğretmenin yetenek ve tutumuna bağlı olarak geliştirilecek bir durumdur. Günümüzde artarak devam eden çevre sorunlarına karşı bilinçli bireyler yetiştirmedeki en büyük sorumluluk öğretmenlerine düşmektedir. Bu kademedeki okulöncesi öğretmenlerinin önemli bir yapı taşı olduğudur. Çevre sevgisi okulöncesi dönemden başlayacak bir olgudur. Çocuklardaki çevre sevgisinin tespiti ve doğaya bağımlılık ancak öğretmenin çevre eğitimi bilgisi ve çevreye karşı tutumları ile açıklanabilir. Yukarıdaki açıklamalardan yola okulöncesi dönem ve çevre eğitiminin doğrudan ilişkili ve birbirlerinin bütünleyicisi olduğunu söyleyebiliriz. 30 Mayıs 2018 tarihinde YÖK tarafından eğitim fakülteleri programları güncellenmiş ve bu güncellemede okulöncesi öğretmenliği lisans programına “*Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi*” dersi konulmuştur. Dersin açıklamasında: *Çevre eğitimiyle ilgili temel kavramlar; çevre eğitiminin önemi; okul öncesi dönemde çevre eğitimi; okul öncesi dönem çocukları için çevre eğitimi etkinlikleri planlama ve uygulama (doğada yaşayan canlılar, bitkiler, hava, toprak, su, geri dönüşüm, enerji tasarrufu, çevre kirliliği, doğal afetler vb.)* (YÖK, 2018). Geline nokta da çevre eğitiminin önemi vurgulanmış ve ders ile birlikte öğretmen adaylarının çevre eğitimi farkındalıklarının kazandırılması hedeflenmiştir. Baktığımız zaman bireylerin yetiştirilmesinde öğretmenlerin etkisi ön plandadır. İşte bu noktada ise geleceğimizi şekillendiren öğretmenler çevre eğitimi konusunda ne kadar ilgililer, ne kadar çevreye duyarlılar. Çünkü davranış kazandırmada rol-model olmak çok önemlidir. İşte bu yüzden bu araştırmamızda okulöncesi dönem çocuklarının çevre bilincine sahip bireyler olarak yetişmesini amaçladığımız için okul öncesi öğretmenlerinin bu konu hakkındaki ilgileri, tutumları ve bilgileri ne düzeydedir. Bu çalışmamızda bunu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgi düzeyleri, tutumları, bilgileri hangi düzeydedir?

1.2.1. Alt Problemler

Araştırmamızın alt problemleri aşağıdaki gibidir.

1. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri cinsiyete göre farklılaşma gösteriyor mu?
2. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri yaşa göre farklılaşma gösteriyor mu?
3. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri eğitim gördükleri üniversiteye göre farklılaşma gösteriyor mu?
4. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri eğitim gördükleri fakülteye göre farklılaşma gösteriyor mu?
5. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri çevre ile ilgili aldıkları derse göre farklılaşma gösteriyor mu?
6. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma durumuna göre farklılaşma gösteriyor mu?
7. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri eğitim gördükleri (üniversite) şehre göre farklılaşma gösteriyor mu?
8. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri üniversitede katıldıkları sosyal kulüplere göre farklılaşma gösteriyor mu?
9. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri çevreye duydukları merak düzeyine göre farklılaşma gösteriyor mu?
10. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri çevresel aktivitelere katılma düzeyine göre farklılaşma gösteriyor mu?
11. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki ilgileri, tutumları ve bilgileri evcil hayvan besleme durumlarına göre farklılaşma gösteriyor mu?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okulöncesi öğretmenlerinin çevre konusundaki ilgi düzeylerini, tutumlarını ve bilgi yeterliliklerini belirlemek ve bunlar üzerinde, belirlenen değişkenlerin etkisini ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Devam eden hayatta çevreye büyük bir etkisi olan insan, bu etkinin kendisine başka ve daha doğal olmayan yollarla geri döneceği bilincini kazandığı vakit tüketmekten vazgeçip, sürdürülebilir kaynakların önemini göz önünde bulunduracaktır. Bunun yolu ise çevre eğitiminden geçmektedir. Çevre eğitimi ise bunu, bireye farkındalık kazandırıp, bu farkındalığı hayatına yansıtarak ve devamlılığını sağlayarak gerçekleştirecektir. Bireylere yol gösterecek olan öğretmenlerin bu farkındalığı sağlamadaki rolü ise tartışılmazdır. Öğretmenlerin sahip olduğu öz yeterlik, nitelik ve bu eğitimi gerçekleştirdikleri etkinlikler ise çevre eğitimi noktasında ne düzeyde olduklarının belirleyicileridir.

Ülkemizde çevre eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalar sınırlıdır. Yapılan araştırmalar genelde bilgi boyutuyla sınırlı kalmış yapılan kapsamlı çalışmalarda üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Bu araştırmamız MEB'de aktif olarak çalışan okulöncesi öğretmenlerinin çevre konusundaki ilgilerini, tutumlarını ve bilgi yeterliliklerini ortaya koymak açısından önemlidir. Ayrıca okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusunda ne kadar etkili eğitim verecekleri konusunda önemli bulgular sunacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın aşağıdaki varsayımları aşağıdaki gibidir.

1. Veri toplama araçlarının, araştırmanın konusuna ve amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.
2. Araştırmanın yapıldığı çalışma grubunun, araştırma sonuçlarının Türkiye genelini yansıtabilmesi için gerekli büyüklükte olduğu varsayılmaktadır.
3. Araştırma grubundaki öğretmenlerin, ölçeklerde yer alan maddelere verdikleri cevapların gerçeği yansıtacağı varsayılmaktadır.
4. Öğretmenlere uygulanması için kullanılan ilgi, tutum ve bilgi ölçeğinin önceden yapılmış kapsam geçerliliği konusunda başvuru uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmamız 2016-2017 eğitim öğretim yılında Tokat İli ve ilçelerinde görev yapan Okulöncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Verilerin toplanması ise uygulanan ilgi, tutum ve bilgi ölçekleri ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Eğitim Programı: Öğrenen kişiye, okul içinde ve dışında planlanmış olan etkinliklerle gerçekleşen öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demirel, 2011: 4).

Okul öncesi Eğitim: 0-6 yaş arası çocukların gelişim seviyeleriyle ve kişisel özellikleriyle uyumlu zengin uyarıcı çevre imkânları sağlayan; çocukları fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açılardan gelişmelerine imkân tanıyan, toplumun değer yargıları doğrultusunda yönlendirilen ve temel eğitime hazır hale getiren eğitim sürecidir (Gürkan, 2012: 5).

Çevre: Canlıların karşılıklı etkileşim içinde bulundukları ve yaşamlarını sürdürdükleri yaşam ortamlarına çevre denir.

Çevre eğitimi: “Bireylerde çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, olumlu, kalıcı davranış değişikliğinin kazandırılması ve doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve estetik değerlerin korunması, etkin katılımın sağlanması ve sorunların çözümünde görev alma" olarak tanımlanmıştır (Çevre Bakanlığı, 1991, s.27) .

Çevresel beceri: Çevre sorunlarını çözmeye veya çevreyi korumaya yönelik beceri.

Çevre bilgisi: Çevre ve çevre sorunları hakkında temel bilgi düzeyi

Çevresel faaliyetlere katılım: Çevre sorunlarını çözümüne yönelik faaliyetlere katılım.

Çevresel farkındalık: Çevre sorunlarının varlığına veya bu sorunların etkilerine yönelik farkındalık (Yılmaz, 2016).

Çevresel tutum: Çevre sorunlarının çözümlerine yönelik tutum.

II. BÖLÜM

2. Kavramsal Çerçeve Ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çevre kavramı, çeşitleri, ortaya çıkışı, çevre eğitimi ve Türkiye'deki gelişimi konularına yer verilecektir.

2.1. Çevre Kavramı

İnsanlık devam ettiği sürece kuşkusuz onunla devam edecek tek şey belkide yaşadığı çevresidir. Son zamanlarda sanayileşme ve artan nüfusla beraber çevre sorunları hızla artmış ve insan yaşamını ve dünyanın geleceğini yok etme derecesine ulaşmıştır. Artan çevre sorunları, çözüm önerilerini de beraberinde getirmiştir. Özellikle son yıllarda eğitim öğretim ile çevre sorunları arasındaki ilişki tekrar irdelenmeye; öğretmenlerin, okulların ders programlarının çevre duyarlılığı ve ekolojik bilinci yüksek bireyler yetiştirmeye uygunluğu tekrar sorgulanmaya başlanmıştır (Atasoy, 2006: 2). Çevre kavramı, gelişen ve değişen dünya üzerinde insanoğlu için çevre sorunlarının tehdit oluşturmaya başlaması gündeme gelmiştir. Yirminci yüzyılın sonlarına doğru bir sorun olarak tartışılmaya başlanan çevre sorunları her geçen gün etkisini ve önemini artırmaya devam etmektedir (Karatekin 2011, s.9). Bir başka ifade de kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam, bireyi etkileyen canlı ve cansız varlıklar ile bütün güç ve koşulların toplamı, varlığın, içinde olduğu ve yaşamını sürdürdüğü ortam olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018). Çevre belirli bir zamanda dolaylı ya da dolaysız kişiyi etkileyen, bireyin maddi, manevi gelişimini ve yaşam koşullarını belirleyen biyolojik, coğrafi ve toplumsal etkenlerin toplamıdır (Cansaran ve Yıldırım, 2014). Çepel çevreyi canlıların gelişimini sağlayan biyolojik, fiziksel ve kimyasal faktörlerin bütünü olarak da kabul etmektedir (Çepel, 1992, s. 38). Bir başka tanımda ise çevre kavramı doğal ve yapay çevre olmak üzere iki kategoride ele alınmaktadır.

2.2.Çevre Sorunları

Çevre sorunları; yaşamımızda insanların oldukça çok karşılaştıkları bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. (Demirekin, 2006:3). Çevre sorunları (kirlenmeleri) ilk defa

1869 yılında Massachusetts (ABD) Halk Sağlığı Komitesi'nce ele alınmış ve bu konuda çok önemli bir de bildiri yayınlanmıştır. Her insanın temiz havaya, suya ve toprağa ihtiyacı olduğunu, bunların kirletilmemesi gerektiği belirtilmiştir (Gündüz, 2004). İnsanlığı ve yerküreyi tehdit etmeye başlayan çevre sorunlarının bu tarihten sonra daha güçlü hissedilmesiyle birlikte, insan-doğa ilişkilerine 8 yeni bakış açıları ve yeni yorumlar ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda özellikle çevre sorunlarının ve bu sorunların yaşamımızı tehdit etme oranının artmasıyla çevre kavramı yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Başlangıcını sanayi devrimine kadar indirmek mümkün olan çevre sorunları, günümüzde her türlü alanda en çok konuşulan ve ilgi gören konulardan biri haline gelmiştir (Parlak, 2004). Çevre Bakanlığı'na göre (1990) ise çevre sorunları, yaşamla ilgili gereksinimlerin karşılanmasını güçleştiren veya olanaksızlaştıran engellerdir. Yıldız ve ark. (2000) ise o çevrede unsurlar arası ilişkilerde aksamalar başlamışsa, önce çevre bozulması, eğer bu aksamalar doğal dengeyi bozabilecek asamaya ulaşmışsa da çevre sorunu söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Brown (2000), "Yüzyılın Sorunları " adlı makalesinde, bu genişleyen küresel çevre sorunlarını yedi başlık altında toplamıştır: 1. Nüfus artışı, 2. Küresel ısınma ve sera etkisi, 3. Yer altı su seviyelerinin alçalması, 4. Kişi başına düşen tarım alanlarının azalması, 5. Okyanuslardaki balık potansiyelinin azalması, 6. Orman tahribatı ve orman arazilerinin azalması, 7. Bitki ve hayvan türlerinin yok oluşu olarak ifade etmiştir. Çevre sorunları 1972'de Stockholm'de yapılan Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı ile uluslararası boyut kazanarak siyaset ve eğitimin gündemine girmiştir (Ünal ve Dımışkı, 1999). Ülkemizde ise 1955'de Türkiye Tabiatı Koruma Derneği kurulmuş, daha sonra Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Derneği ve 1978 yılında da Türkiye Çevre Sorunları Vakfı kurulmuştur (Arat ve diğerleri, 2002; Kocataş, 2010). Çevresel sorunlarla mücadele için gerçekleştirilen uluslararası antlaşmalardan en bilineni ise 1992 yılında Rio de Janerio'da 150'den fazla devlet ve hükümet başkanının katılımıyla gerçekleştirilen "Gündem 21" bildirgesi olmuştur. Bu bildirmede ulusal ve uluslararası sürdürülebilir kalkınma koşullarının sağlanmasına ve küresel çevre sorunlarına vurgu yapılmıştır (Kızıroğlu,2001).

2.2.1.Su Kirliliği

İnsan ve diğer canlı grupları için su oldukça önemlidir. Biyolojik faaliyetlerin yerine getirilebilmesi için suya ihtiyaç vardır (sindirim, boşaltım, enzimlerin çalışması, bitkilerin dik durması, madde taşınması vb). Bilindiği üzere insan vücudunun 3/2 si sudur. Vücudumuzda pek çok faaliyet sulu ortamda gerçekleşir. Bizler O₂ ihtiyacımızı havadan karşılarken, suda yaşamını devam ettiren canlılar O₂ ihtiyacını su içerisindeki oksijenden karşılamaktadır. Su kirliliği bu oksijenin canlılar tarafından alınmasını engeller. Çünkü sudaki oksijen miktarı azalmıştır ve içerisinde yaşayan canlılara yetersiz gelmektedir. Bunun sonucunda da pek çok canlı yaşamını yitirmektedir. Doğal denge durumunda suyun kendi kendini temizlemesini sağlayan bir sistem vardır. Otobiyolojik temizleme denilen bu sistem su kaynağı içinde bulunan kirleticilerin yine aynı kaynaktan yaşamını sürdüren canlılar ve oksijenin etkisiyle zararsız hale dönüştürülmesidir. Ancak her su kaynağı büyüklüğüne ve akıntı hızına göre farklı özellikte temizleme kapasitesine sahiptir (Aşkın, 2010). Ülkemiz, su kaynakları açısından dünyanın şanslı ülkelerinden biridir. Ancak su kirliliği, 8272 km. kıyıya sahip olan, nehir, göl ve derelere hemen hemen her yerinde rastlanan ülkemizde, çevre sorunları arasında önemli bir yer tutar (Görmez, 2003). Bu yönü ile üzerinde durulması ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Su kirliliğini önleyebilmek ya da azaltabilmek için, atık suları uygun şekillerde toplayıp arıtılması da önem taşımaktadır. Herhangi bir maksat için kullanılamayacak derecede kirlenmiş olan su yatakları için gerekli düzenlemelere gidilerek bu kaynağın tekrar kullanılabilir hale getirilmesi gerekmektedir (Karpuzcu, 2009).

2.2.2.Hava Kirliliği

Türkiye’de hava kirliliği, 1950’li yıllarda başlayan ve özellikle 1960’lardan beri hız kazanan şehirleşme hareketleri ile yakından ilgilidir. Hızlı ve plansız şehirleşmeye bağlı olarak; bir taraftan evsel ısınma kaynaklı kirleticiler, diğer taraftan endüstriyel kökenli ve motorlu taşıtlara ait kirleticiler, şehirlerin ve dolayısıyla coğrafi bölgelerimizin atmosferini hızla kirletmişlerdir (Garipağaoğlu, 2003). Ayrıca ülkemizde kış mevsiminde soğuk havadan dolayı daha fazla yakıt tüketildiğinden, bacalardan çıkan gazlar şehirlerin üzerinde adeta kapalı bir fanus şeklini almaktadır.

Özellikle Anadolu’da hava kirlenmesinde soğuk hava şartları ve diğer etkenler kadar şehirlerin bulunduğu topoğrafik konumlarda etkili olmaktadır (Atalay, 1992). Hava kirliliği aynı zamanda değişime uğrattığı atmosfer koşulları ile doğal iklim dengesini bozmakta, toprağın verimliliğini azaltarak tarımsal üretimi düşürmektedir (Türküm, 2006).

2.2.3.Toprak Kirliliği

Dünyamızda hayatın bir diğer kaynağı ise topraktır. Toprak kirliliği; çevrenin bir bileşeni olan toprağın insanlar tarafından özümleme kapasitesinin üzerindeki miktarlarda, çeşitli bileşikler ve toksik maddeler ile yüklenmesi sonucunda anormal fonksiyonlar göstermesidir (Keleş, 2005). Toprak içerisinde milyonlarca organizmayı barındıran, bitkiler için humus kaynağı olan ve bitkilerin büyüme ve gelişmesini sağlayan gevşek yeryüzü örtüsüne verilen addır. Toprağın verim gücünü düşürecek, toprak özelliklerini bozacak her türlü ekolojik olay toprak kirlenmesi olarak bilinir (Akkaya ve ark., 2011). Başka bir ifade ile “Toprak kirliliği toprağın normal yoğunlaşma değerinden daha yüksek olan ve insanlar ve diğer organizmalar üzerinde olumsuz etkiye sahip kimyasal maddeler ile kirlenmesi olayıdır” (Çınar, 2008:86).

Toprak kirliliğinin çevreye olan etkileri aşağıdaki gibidir;

- ✓ Toprağın doğal yapısının bozulması neticesinde toprak üzerinde bitki ve hayvanlar da barınamaz hale gelir.
- ✓ Atık sular sebebiyle içerisine kimyasal maddeler bulaşmış toprak, insan ve hayvanlara ciddi zararlar verir. (Özey, 2009).

Toprak Kirliliğine Karşı Alınabilecek Tedbirler

- ✓ Erozyonun önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması
- ✓ Tarım ilaçlarının (pestisitler) toprağa zarar vermeyecek şekilde denetim altında kullanılması
- ✓ Doğal bitki örtüsünün korunması
- ✓ Amaç dışı arazi kullanımının önlenmesi
- ✓ Atık suların arıtılmadan toprağa verilmesinin önlenmesi
- ✓ Ekolojik (organik) tarımın teşvik edilmesi

- ✓ Toprak kirliliği ve etkileri konusunda her düzeyde eğitim verilmesi (Yılmaz vd., 2005).

2.2.4.Gürültü kirliliği

Yaşanılan ortamda bulunan ve normalin üzerinde ses çıkaran herhangi bir faktörden kaynaklanabilir. Ses, diğer kirlilik türlerine göre daha yaygın olduğu için toplumsal yaşam üzerinde çok fazla etkili olmaktadır. Ses kirliliğinin başlıca nedenleri arasında trafik gürültüsü, endüstri gürültüsü, ev, şantiye ve sokak seslerinin oluşturduğu gürültüler sayılabilir (Özet ve ark., 2011). “İnsan çevresini ciddi bir şekilde tehdit eden önemli bir problem de gürültüdür. Gürültüyü arzu edilmeyen seslerin atmosfere yayılması şeklinde ele almak mümkündür” (Karpuzcu, 2009: 215).

Ülkemizde gürültü kaynakları şöyle sıralanmıştır:

- ✓ Motorlu Araçları, İnşaat Makine ve Donanımlarının Neden Olduğu, Çeşitli Makinelerin Neden Olduğu Gürültü, Ev Aletleri ve Çim Bıçme Makinelerinin Neden Olduğu Gürültü ve benzerleri bu kaynağı oluşturmaktadır (Keleş, 1997:88).

2.3. Çevre Eğitimi

Çevre eğitimi ilk kez 1970 yılında “Dünya Günü”nde planlanmaya başlanmıştır (Doğan, 1997). Uluslararası düzeyde çevrenin korunması konusunda, kapsamlı olarak hareket eden ilk kurulu ise Birleşmiş Milletler (BM)’dir. BM, 5-16 Haziran 1972 tarihleri arasında Stockholm’de “İnsanın Çevresi” adlı bir çevre konferansı düzenlemiştir. Konferans sonunda yayımlanan bildirgede "İnsanlık, şimdiki ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve iyileştirmek mecburiyetindedir." ifadesiyle, insanların çevrelerine dönük tutum ve davranışlarına dikkat çekilmiştir (Ünal ve Dımışkı, 1999).

Tablo ayrıntılı incelendiğinde çevre eğitiminin çerçevesi belirlendiği ve yapılacak toplantılara dayanak oluşturulduğu gözlenmektedir. Dünyadaki gelişmeler göz önüne alınarak bir sonraki toplantıya hazırlık yapıldığı ve sonuç raporları bir sonraki

toplantının dayanağı olduğunu görüyoruz. Gelişmelerde göz önüne alınarak çevre eğitiminin günümüzde söylemlerle olamayacağı ve zirvelerde alınan kararlarla sonucunda çevre eğitiminden sürdürülebilir kalkınma temelli çevre eğitime geçildiği görülmektedir. Bu çalışmalar sonucunda çevre eğitimi yaklaşımlarının aşağıdaki gibi şekillendiği görülmüştür.

Tablo incelendiğinde artık ülkelerin sürdürülebilir bir yaklaşım dahilinde hareket etmesi gerektiği ve kalıcılık ve gelecek kuşaklara çevre bilinci aktarımı açısından gerekliliği göz önüne alınmalıdır.

2.4.Çevre Eğitiminin Amaçları

“Çevre için eğitimin amacı, bireyin çevresini bir bütün olarak kavraması, çevreyle etkileşiminde eleştirel bir bakış, çevreyle ilgili konularda farkındalık, bilinçlilik, girişkenlik sahibi bir yurttaş olarak yetişmesidir” (Keleş, 1997:329).

Çevre Eğitiminin Amaçları;

- ✓ Birey ve toplumlara çevrenin karmaşık içyapısının anlatılmasını sağlamak,
- ✓ Çevre sorunlarının çözümünde bilinçli ve etkin katkıda bulunmak için bilgi kazandırmak,
- ✓ Her yaş, meslek ve eğitim grubundaki kişilere çevre eğitimi sistemli, planlı bir şekilde vermek
- ✓ Çevreyle ilgili olayların yakından takip edilmesi,
- ✓ Sağlıklı bir çevre yaratılmasında bireysel katkıda bulunulması, • Bireylerin hak ve sorumluluklarının bilincine varması,
- ✓ Çevre sorunlarına sebep olanların uyarılıp, olumlu davranmaya yönlendirilmesi,
- ✓ Çevreye duyarlı yeni bir davranış modeli oluşturmaktır (Nazlıoğlu, 1991).

Çevre bakanlığı 2003 yılında çevre eğitimi ile ilgili kararlar almıştır. Çevre eğitiminde önceliğin tabiat ve insan sevgisinin olduğu, bireyleri çevre konusunda karar alma süreçlerine katmak gerektiği, çevre eğitiminin doğuştan başlayıp yaşam boyu devam etmesi gerektiği gibi birçok kararlar alınmış ve uygulamaya çalışılmıştır.

2.5.Çevre Eğitiminin Gerekliliği

Çevre eğitiminde amaç belirli bir bakış açısı kazandırmak yerine bireylere bağımsızca düşünme, yaşamını bildiğince düzenleme yeteneğini, almasıık ideolojilerin de var olabileceği bilincini kazandırma söz konusu olmaktadır. Burada bireyin yaşam biçimleriyle çevre arasındaki etkileşimin doğurduğu koşullanmanın ayırdın da olarak, hem bireysel gelişmelerini hem de çevrelerini nasıl biçimlendirdiklerini kavramalarına yardımcı bir eğitim amaçlanmaktadır. Toplumda çevreyle ilgili bilinçlenmeyi köstekleyen davranışları değiştirebilmek için bireyin bugünkü davranışlarını değiştirmek zorunludur. Bu da çevre eğitimi ile mümkündür (Geray, 1997: 325).

Çevre eğitiminin gerekliliği şu maddelerle açıklayabiliriz;

- ✓ Bireylerin sağlıklı, yeterli, güzel, bir çevrede yaşama haklarına sahip çıkmaları amacıyla bilgilenmeleri,
- ✓ Çevreyi korumak, geliştirmek için uygulanan tasarlarda çevre eğitiminin önemli olması,
- ✓ Çoğulcu, katılımcı demokrasinin getirisi olarak çevre sorunlarının da katılımcı demokrasinin ilkeleri çerçevesinde çözülmesi gereği,
- ✓ Çevre sorunlarının ardında yatan toplumsal çıkar çelişkilerinin, bireyciliğin, kâr dürtüsünün, ekonomik, toplumsal, siyasal ilişkilerin ayırdına varma gereği,
- ✓ Bireyin çevre kirliliğinin önüne geçme konusunda duyarlılık kazanması ve davranışlarını bu amaç doğrultusunda yönlendirmesinde eğitimin önemli olması (Geray, 1997).
- ✓ Bireylerin sağlıklı, yeterli, güzel bir çevrede yaşama hakkı çoğu Anayasalarda, uluslararası demeç ve sözleşmelerde yer almıştır. Bireylerin bu haklarına sahip çıkmaları için bu konuda bilgilenmeleri gerekir.
- ✓ Başta radyo, televizyon olmak üzere tüm kitle iletişim araçları, çevre sorunları konusunda bilgilendirme, haber verme, kamuoyu oluşturma açısından önemli işlevler yüklenmek zorundadır (Keleş, 1997).

2.6. Çevre Eğitiminin Esasları

- ✓ Öğrencilerin çevre sorunlarının gerçek nedenlerini kendilerinin bulmasına yardımcı olmalıdır,
- ✓ Uygulamalı etkinlik ve ilk elden deneyimlerin üzerinde özellikle durarak, çevre hakkında çevreden öğrenmek- öğretmek için değişik öğrenme ortamlarından ve eğitim yaklaşımlarından faydalanmalıdır (Ünal ve Dımişkı, Akt. Yüksel, 2009, s. 22-23).

Çevre eğitimi, I., II., III. ve IV. Çevre Şuralarında ayrı bir başlık olarak yer almaktadır. I. Çevre Şurası Sonuç Raporu'nda Türkiye'de çevre eğitimi konusunda bazı kararlar alınmıştır (Çevre Bakanlığı, 1991):

Özetle çevre eğitiminin temelini sevgiye dayanması gerektiği, çevre eğitimi uygulamalı olması gerektiği ve en önemlisi de çevre eğitimi araştırma ve uygulama merkezi kurulması gerektiği en önemli karardır. Bu bağlamda Kararların kapsamı çevre eğitimi açısından radikal sayılacak kararları içermektedir diyebiliriz. Fakat geldiğimiz süreçte kararların amaçlarına ulaşamadığını görmekteyiz.

2.7. Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkışı ve Sebepleri

Çevre sorunları en geniş anlamda, "insanların başta sanayi olmak üzere, türlü faaliyetlerinden dolayı zehirli veya kirletici denebilecek çeşitli şekillerdeki (gaz, sıvı veya katı haldeki) maddelerin toprağa, suya veya havaya saçılmaları, hava titreşimine (gürültü) sebep olunması, çeşitli ışın şeklindeki enerjinin (radyoaktivite gibi) yayılması ve bunlara ilaveten tabiattaki olaylardan dolayı da dünyada var olan canlı organizmalar dengesinin bozulmasıdır" (Erden, 1990, Akt. Yüksel, 2009, s.11).

Çevre sorunları insan faaliyetleri sonucunda, doğa dengesinin bozulması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Hava, su ve toprağın zamanla doğallığının bozulması sonucunda yaşanılabilirliğini yitirmesine bağlı olarak, insanların yaşam ortamları değişmektedir. Aynı zamanda insan ihtiyaçlarının artışı nedeniyle kaynakların aşırı tüketildiği için bitki ve hayvan topluluklarının yok olmaya başlamıştır. İnsanın ortak kültür mirasının bir parçası olan tarihi çevreyi oluşturan öğelerin günlük çıkar kaygısıyla harcanması, çevresel değerlerin yitirilmesine neden olmaktadır. Bu

sebeplerden dolayı çevre sorunları dikkate değer ölçüde kendini göstermeye başlamıştır (Keleş, Hamamcı, 1998, s.89).

Çevre sorunları sanayi devriminden sonra hızla artmaya başlamış ve 20.yüzyılın sonlarına doğru kendisini iyice göstermiştir. Buna bağlı olarak da çevre eğitiminin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Tiflis bildirgesine göre çevre eğitiminin genel amaçları beş sınıfa ayrılmıştır: Bilinç, Bilgi, tutum, beceri ve katılımdır (Hungerford ve Volk, 1990,Akt. Yüksel 2009, s.20).

Çevre eğitimi küresel düzeyde Tiflis Konferansı ile IEEP (Uluslararası Çevre Eğitim Programı)'nin bünyesinde yapısı ve amaçları belirlenmiştir. Tiflis Konferansının Bildirgesi ve Önerisi ise çevre eğitiminin insan eğitimindeki yerini alması bakımından önemlidir. (Ünal ve Dımışkı, 1999b, s. 143).

Bu bağlamda çevre sorunlarının ortaya çıkma nedenlerini aşağıdaki gibi toplayabiliriz.

2.7.1.Nüfus

Nüfus, belli bir bölgede, belli bir anda yaşayan bireylerin meydana getirdiği topluluk olarak tanımlanmaktadır. Endüstri devrimi, nüfus artışı yanında kentleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Endüstrinin gelişmesine paralel olarak önce gelişmiş ülkelerde olmak üzere bütün ülkelerde kent sayısında ve kent nüfusunda hızlı bir artış olmuştur (Yıldız vd., 2000).

2.7.2.Kentleşme

Kentleşme ve kentsel büyüme tüm dünyada gözlenmiş olmakla beraber bunların derecesi ülkelere göre bazı değişiklikler gösteriri. Diğer bir deyişle, gelişmekte olan ülkelerde kentleşme %32, buna karşın kentsel büyüme oranı yüksek, gelişmiş ülkelerde ise kentleşme %73 kentsel büyüme ise düşük orandadır (Kocataş, 2006). Bu aradaki oranlar karşımıza çevre sorunu olarak ortaya çıkmaktadır.

2.7.3.Sanayileşme

Sanayileşme arzuların gelişmiş bir yapay çevrenin oluşması için gerekli olan sosyo-ekonomik gelişmenin bir ön koşuludur. Sanayileşmenin sonucunda hava, su, toprak gibi doğal çevrenin fiziksel unsurlarının kirlenmesinin yanı sıra, canlı unsurların da etkilenmesine neden olmaktadır (Ertürk, 1998).

2.7.4.Turizm

Dünyanın çeşitli bölgelerinde turizm, ziyaret edilen bölgenin çevresel bütünlüğünü tehdit eden bir unsur olarak kabul edilmektedir. İktisadi, sosyal, kültürel pek çok faydası olan turizm çevresel ilişkileri açısından yoğun tartışmalara konu olmaktadır. Çünkü bir taraftan turizmin mevsimlik özelliği nedeniyle yaz aylarında oluşan aşırı turistik yoğunlaşma ve yığılmalar bu yoğunlaşmanın meydana geldiği bölgelerde çevre kirlenmesi, gürültü, aşırı kalabalıklaşma, altyapı yetersizliği, hizmet kalitesinin bozulması gibi sorunları ortaya çıkarırken diğer taraftan bu bölgelerdeki hızlı ve plansız yapılaşma, tarım ve orman arazilerinin yok olmasına yol açmaktadır. Turizm özellikle kıyı bölgelerde kentleşmeyi hızlandırmaktadır. Kıyı alanlarda turistik tesislerin inşa edilmesiyle tek düzelik bozulmakta ve bu alanların kentsel bir havaya bürünmesine sebep olmaktadır. Kontrolsüz turizm sonucu, bitki örtüsü zarar görmekte az bulunan deniz kabuklarının, mercanların, yosunların turistler tarafından ve hediyelik satılmak amacıyla yerel halk tarafından toplanması ekolojik dengeyi bozmaktadır (Daştan, 1999).

2.8. Türkiye’de Çevre Eğitimi

Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü (ÇEDGM) (2004), çevre eğitimini 3 ana başlık altında toplamıştır.

Örgün Eğitimde Çevre Eğitimi

- ✓ Okul öncesinde (Anaokulu-Kreş) Çevre Eğitimi
- ✓ İlköğretimde Çevre Eğitimi
- ✓ Orta öğretimde (Lise ve Dengi Okullar) Çevre Eğitimi
- ✓ Yükseköğretimde Çevre Eğitimi

Yaygın Eğitimde Çevre Eğitimi

- ✓ Kentsel Kamuoyu
- ✓ Kırsal Kamuoyu
- ✓ Çalışan Kitle (Kamu/Özel)

Hizmet İçi Eğitimde Çevre Eğitimi

- ✓ Kamu Personeli Eğitimi
- ✓ Eğitimcilerin Eğitimi
- ✓ Politikacı ve Yöneticilerin Eğitimi

2.8.1.Örgün Eğitimde Çevre Eğitimi

Örgün eğitim sistemin içinde yer alan her türlü seviyedeki okullarda ve öğretim programlarında yer alan çevre için eğitimle ulaşılmak istenen amaç; çevre bilincine erişmiş ve bu konuda bilgiyle yüklenmekten çok, çevreye duyarlı ve olumlu davranışlar kazanmış bireyler yetiştirmektir (ÇEDGM, 2004).

2.8.2.Okulöncesi dönemde çevre eğitimi: Okul öncesi dönemde çevre eğitimi önemli bir yere sahiptir ve okul öncesinde çevre eğitiminin önemli hale gelmesini kentleşmeye ve çocukların doğal çevreden uzak büyümelerine bağlanmıştır. Günümüzde çocuklar doğal dünyadan izole bir şekilde büyümektedirler. Tabiatla olan etkileşimleri minimum seviyeye inmiş ve zamanlarının çoğunu evde geçirmeye başlamışlardır. Bu da çocukların doğal dünyadan kopuk bir şekilde ve kendilerini doğal hayatın bir parçası olarak değil, ondan ayrı bir hayat sürdürüklerine inanarak büyümelerine sebep olmaktadır. Bu dönemde çocuklar çok meraklıdır ve çevresini tanımak için sürekli sorular sorar. Çocuğa çevresini tanıtırken dikkat edilmesi gereken husus, kendisinin de bu çevrenin bir parçası olduğu ve içinde bulunduğu bu çevreyi koruması gerektiğinin öğretilmesi ve aileden sonra çocuklara çevre bilincinin aşılacağı ilk kurumlardan birisi okul öncesi eğitim kurumları olarak düşünülmektedir (Arslan, 2008; akt. Eroğlu, 2009). Çevre temalı masal ve öykü kitapları okulöncesi dönem çocuklarının hayal güçlerini geliştirme ve gerçek yaşama hazırlama açısından çok işlevsel malzemeler olarak kullanılabildiğinde çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik örnek çalışmalar olabilir (Türküm, 2006). Bu sebeple bu yaş grubunda bulunan çocuklara, çevre eğitimi okul öncesi eğitim

kurumlarında programlı bir şekilde verilmelidir. Türkiye’de okul öncesi çocuklara yönelik ilk çevre kitaplarının 1970’li yılların sonlarında yayımlandığı da görülmektedir. Bu konudaki yayınların ilk örnekleri arasında Çevre ve Sen, Çiçek Kopartmak Yasaktır ve Doğayı Koruyalım (televizyon oyunu) sayılabilir. Bu tür kitapların 1980’lerde giderek arttığı, 1990’larda ise bu konuda yayımlanan kitaplarda bir çoğalma yaşandığı tespit edilmektedir (Ural, 1995:42-43).

2.8.3.İlköğretimde Çevre Eğitimi

İlköğretim, eğitimin temel taşıdır ve bu dönemde çocuklara toplum içinde diğer bireylerle uyum içinde yaşayabilmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İlköğretimde verilen çevre eğitiminin hedefleri şöyledir (DPT, 1997): bireylere çevre ve sağlık ilişkisini kavratmak çevredeki doğal varlıklarla kaynaştırmak, çevreyi etkileyen faktörler konusunda bilinçlendirmek şeklinde ifade edilebilir.

2.8.4.Ortaöğretimde Çevre Eğitimi

Bu dönemin amacı; öğrencilere azami ortak bir genel kültür vermek, insan ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm arayışına girmek, bulunduğumuz coğrafyanın sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak farkındalık kazandırarak öğrencileri ilgi, yetenekleri doğrultusunda hem yükseköğretime, hem mesleğe veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Liselerde verilen çevre eğitiminin amaçları şunlardır (DPT, 1994):

Çevreyi kirletici davranışlardan kaçınmak, çevre haberlerini değerlendirme ve yakından uzağa çevre sorunları ile ilgili bilgi sahibi olmak şeklinde ifade edilmiştir.

2.8.5.Yükseköğretimde Çevre Eğitimi

Yükseköğretimde de çevre eğitimi önemli bir yere sahiptir. Özellikle gelecek kuşakları yetiştirecek eğitim fakültesinde daha da önem arz etmektedir. Bu gibi nedenler göz önüne alınarak öğretmen yetiştirme programlarında çevre eğitiminin amaçları, Tiflis Bildirgesi amaçlarına uygun olacak şekilde, ayrıntılı olarak belirtilmiştir (Özdemir, 2003): öğretmenlerin çevre ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin

önemli oluşu ve özellikle bunları hayata uygulama noktasında rol model olması gerektiğidir.

2.8.6.Yaygın Eğitimde Çevre Eğitimi

Yaygın Eğitim, örgün eğitim imkânlarından hiç yararlanmamış durumda olan bireylere, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitimidir (Demirel, 1993).

2.8.7.Hizmet İçi Eğitimde Çevre Eğitimi

Eğitim hayatın her anında devam eden bir süreçtir. Ailede başlayarak bir temel oluşturulan çevre bilincinin, ilerleyen yaşlarda öğretim kurumlarında verilen eğitim ve öğretimle birlikte sağlamlaştırılması ve bireyin hayatının tümünde olması gereken bir olgu olarak algılanmasının sağlanması gerekmektedir. Bu eğitim sürecinin meslek hayatında da devam etmesi gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Bu sebeple kamu kuruluşlarında her kademedeki yöneticilere, özel sektör yatırımcıları, yöneticileri ve yerel kuruluşların yöneticilerinden başlayarak en alt düzeyde çalışanlara kadar herkese çevre eğitimi verilmelidir (Aydın, 2013: 20). Ülkemizde çevre kavramı 1982 Anayasası ile birlikte yer almaya başlamıştır. Anayasa'nın 56. Maddesinde "Herkes, sağlıklı, dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların görevidir" ilkesini getirmekte; çevre koruma, çağdaş bir yaklaşımla, anayasal bir esasa bağlanmaktadır (Doğan, 1998, Akt. Yüksel, 2009, s. 23). Ülkemizde ortaya çıkan çevre sorunların temelinde, çevre konusundaki bilgi eksikliği bilinçlenme düzeyindeki yanlışlardır. Çevre konusunda gerekli bilgi donanımı çevreye karşı bilinçsizce hareketlerin sonucunda insanlar günü kurtarma hevesine kapılmaları çevre sorunlarını da beraber getirmektedir. Bunun önüne geçmek için çevreyi miras olarak değil de gelecek nesiller için bir emanet olarak görmek gerekir.(Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Çevre Atlası, 452). Çevre eğitiminin okullarda düzenli bir şekilde verilmesi için 14.10.1999 tarihinde Çevre Bakanlığı ile Milli Eğitim

Bakanlığı arasında "Çevre Eğitimi konularında yapılacak çalışmalara ilişkin işbirliği protokolü" imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

2.9.Uluslararası Düzeydeki Çevre Faaliyetleri

2.9.1.Stockholm Konferansı

Bu konferans 1972 de Stockholm'de toplanan bir konferanstır ve 5 Haziran dünya çevre günü kabul edilmiştir.

2.9.2.Brundtland Raporu

1983 de toplanan konferans Norveç Başbakanı Gro Harlem Brundtland tarafından toplanmış ve 4 yıl süren çalışmışlar sonunda 1987 de rapor yayınlanmıştır. Raporda sürdürülebilirlik önemli olarak karşımıza çıkmaktadır (Kavruk, 2002).

2.9.3.Rio Konferansı

BM'nin 22 Aralık 1989'da 3-11 Haziran 1992 de Rio da toplanmıştır. Rio Zirvesi sonrasında imzalanan en ayrıntılı ve uzun antlaşma metni olarak dikkat çeken Gündem 21, "21. Yüzyıl Dosyası" olarak da anılmaktadır (Egeli, 1996).

2.10. Okulöncesi Programında Çevre Eğitimi

“Çocukları serbest bırakın, yağmur yağınca dışarı koşsunlar, bir su parçası görünce ayakkabılarını çıkarsınlar, çayırın çimeni çiğden ıslaksa bırakın çıplak ayaklarıyla çiğnesinler, gölgesi onları uyumaya çağıran görünce dibinde dinlensinler. Oysa bizim içimiz buruk, çocuğu güneş batarken nasıl uyutabiliriz diye düşünüyoruz, ona ayakkabılarını çıkarmamayı, çayırda koşturmayı öğretiyoruz. O, yaşama hakları tarafımızdan kısıtlanınca hapisanesinde kızıp böcekleri, küçük zararsız canlıları öldürüyor. Bu da bize doğal geliyor. Küçük yaratığın şimdiden doğaya yabancılaştığını fark etmiyoruz. Onun için tek temennimiz canı sıkılmadan hapisanesine uyum sağlamasıdır”(Montessori; akt. Akyüz, (1996). 85-96). Yıllar önce ifade edilen fakat ülkemizde son dönemde gerekli önemi görmeye başlayan çevre eğitimi okulöncesi öğretmenliğinde gerekli karşılığı bulamamış

gözükmektedir. Nitekim 30 Mayıs 2018 tarihi itibarı ile YÖK tarafından güncellenen eğitim fakülteleri okulöncesi öğretmenliği programının içeriği incelendiğinde 3. Sınıf ikinci döneminde “*Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi*” dersinin olduğu ve içeriğinin ise “*Çevre eğitimiyle ilgili temel kavramlar; çevre eğitiminin önemi; okul öncesi dönemde çevre eğitimi; okul öncesi dönem çocukları için çevre eğitimi etkinlikleri planlama ve uygulama (doğada yaşayan canlılar, bitkiler, hava, toprak, su, geri dönüşüm, enerji tasarrufu, çevre kirliliği, doğal afetler vb.)*.” (YÖK, 2018). şeklinde belirlendiği görülmüştür. Ayrıca Meslek bilgisi seçmeli derslerden *Okul Dışı Öğrenme Ortamları* dersi de bu kapsamda değerlendirilmiş ve içeriği “*Okul dışı eğitim ve öğrenme kavramları; okul dışı öğrenmenin kapsamı ve önemi; okul dışı ortamlarda öğretim; okul dışı öğrenme ortamlarına uygun öğretim yöntem, teknikleri (proje tabanlı öğrenme, istasyon tekniği vb.) ve öğretim materyalleri; okul dışı öğrenme ortamları (müzeler, bilim merkezleri, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, planetaryumlar, sanayi kuruluşları, millî parklar, bilim şenlikleri, bilim kampları, doğal ortamlar vb.); okul dışı öğrenme alan ve ortamlarının geliştirilmesi; okul dışı öğrenme etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi*” şeklinde ifade edilmiştir. Geleceğin çevreci çocuklarını yetiştirecek okulöncesi öğretmenlerinin bu kapsamda düşünüldüğünde iki ders ile bilgi ve becerilerini geliştirebilecekleri düşünülemez. Bu durum okulöncesi öğretmenlerinin bilgi düzeyleri ile ilgili sorgulamalara neden olabilir.

2.11. İlgili Araştırmalar

Yalçın (1993) "Çevre Duyarlılığı ve Eğitimi" isimli tezinde, çevre bilincinin oluşturulması ve çevre duyarlılığının kazandırılması için, çevre eğitiminin nasıl verilmesi ve ülkemiz eğitim sisteminde bu konuda yapılması gereken çalışmalar üzerinde durmuştur. Ülkemizde çevre eğitimi konusunda yapılan çalışmalardan bahsetmiş ve yapılması gereken çalışmaları belirlemiştir.

Ceritli (1996) Çevre sorunları ve çevre için eğitim isimli yaptığı çalışmasında ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin çevre dersine olan ilgileri ve çevreye olan duyarlılıkların, nüfus değişkenleri ile arasında doğrusal bağlantı olduğunu söylemektedir. Ayrıca çevre dersi ile çevreye karşı duyarlılık arasında ilişkinin

olmadığını belirtmiştir. Türkiye de medya sektörünün ise çevre sorunlarına karşı yeterli duyarlılığı göstermediğini belirtmiştir.

Erol (2005) sınıf öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına bakışlarını incelediği tezinde üniversite öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına karşı ilgi ve tutumları ile bilgilerini çeşitli değişkenleri göz önünde bulundurarak araştırmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin kavram bilgisinde eksikleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin bildiklerini düşündükleri kavramlarda ise kavram yanılgıları olduğu görülmüştür.

Kaplowitz ve Levine (2005); Michigan State Üniversitesi öğrencilerinin çevre bilgisini ölçmek, bu bilgi düzeyini ulusal sonuçlarla karşılaştırmak ve demografik değişkenlerle çevre bilgisinin ilişkisini araştırmayı amaçlayan bir çalışma yapmışlardır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 12 soruluk çoktan seçmeli bir test kullanılmıştır. 6004 öğrenciye uygulanan bu testin veri analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda Michigan State Üniversitesi öğrencilerinin % 66' sı geçer not almıştır. Üniversite öğrencileri ve bölge halkının aldığı puanlar arasında fark olduğu ve öğrencilerin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere ve alanlara göre bilgi testinden alınan puanların farklılık gösterdiği görülmüştür. Araştırma sonucunda en yüksek puanlara tıp, doğa bilimleri, veterinerlik ve ziraat fakülteleri öğrencilerinin sahip olduğu görülmekle birlikte; işletme, insan ekolojisi, eğitim ve hemşirelik fakültelerindeki öğrencilerin düşük puanlar aldığı görülmüştür.

Oweini ve Hourı (2006); Lübnanlı üniversite öğrencilerinin çevreye yönelik tutum ve bilgilerini etkileyen faktörleri tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmaya Beyrut'ta bulunan Özel Lübnan Amerikan Üniversitesi'nde öğrenim gören 255 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmada iki bölümlü bir test kullanılmıştır. Birinci bölümde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde ise çevreye yönelik tutum, çevre bilgisi, harekete geçme gönüllüğü ve davranış sorunları ile ilgili sorulara yer verilmiştir. İşletme ve sosyal bilimler öğrencilerinin tutum puanları düşük iken mühendislik öğrencilerinin tutum puanları yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin ortalama tutum puanlarının harekete geçme istekliliği ve davranış puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Aydemir (2007) "Öğretmenlerin Çevre Konuları Hakkında Bilgilerinin incelenmesi" isimli lisans tezinde Fen ve Teknoloji dersi öğretmenlerinin çevre konusundaki

bilgilerini çeşitli etkenler açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin üniversite ve çalışma hayatlarında yeterli çevre eğitimi almadıklarını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin çevre konusunda bilgi düzeyleri ortalama düzeydedir. Ortalamanın üstüne ise çok az kişinin çıktığı görülmektedir. Çevre konusunda duyarlılığın artırılması için öncelikle öğretmenlerin yeterli düzeyde eğitim görmesi gerektiğini söylemektedir.

Ünal (2010)"Ortaöğretim Seviyesindeki 10.Sınıf Öğrencilerinin Çevre Bilinci Düzeylerinin Belirlenmesi" isimli yüksek lisans tezinde lise öğrencilerinde çevre bilincinin tutum, farkındalık ve davranış alt boyutları incelenerek, öğrencilerin sosyal ve kültürel çevreleri ile biyoloji öğretim programının çevre bilinç düzeyine etkisini araştırmıştır. Lise öğrencilerinde çevre bilinç düzeyinin oluşmasında etkili faktörleri ve eksiklikleri belirlemek istemiştir. Araştırma sonucunda, ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin sosyo ekonomik çevreleri ve biyoloji dersi müfredat programında işlenen çevre üniteleri öğrencilerde çevre bilinci oluşmasında etkili olduğu gözlenmiştir. Ayrıca çevre bilincinin oluşmasında şehirleşmenin olumsuz, anne baba eğitim durumu ve öğretmenlerin çevre eğitimi konusundaki yönlendirmelerinin olumlu etkisinin olduğunu belirtmiştir.

Karatekin (2011) "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi" isimli doktora tezinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve çevre okuryazarlığını oluşturan bileşenler (bilgi-duyuş-davranış-bilişsel beceri) üzerinde çeşitli değişkenlerin etkisini araştırmıştır. Bu araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre eğitimi konusunda donanımlı olmaları gerekliliği belirtilmiş bunun içinde üniversitelerde çevre eğitimi konusunda çok yönlü bir eğitimin gerekliliği savunulmuştur. Ayrıca öğrencilere verilecek eğitime sivil toplum kuruluşlarının dâhil edilmesi gerektiği, ailelerin çevre konusunda eğitilmesi gerekliliği söylenmektedir. Çevre eğitiminin davranış kazandırma boyutunda olması gerekliliğinin üstünde durulmuştur.

Ahi (2015), Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi eğitim programına kaynaştırılan çevre eğitimi programının 48-66 aylık çocukların çevre kavramı hakkındaki zihinsel model gelişimine etkisini belirlemektir. Araştırma üçgensel karma desenli olup, nicel boyutu öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desende,

nitel boyutu ise sosyal yapılandırmacı felsefe temelinde olgubilim yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu deney ve kontrol grubunda yer alan toplam 52 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi eğitim programına kaynaştırılmış çevre eğitimi programının çocukların çevre kavramı hakkındaki zihinsel model gelişimlerine etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu kapsamlı sonuçtan yola çıkılarak, gelişen nörobilişsel alanına eğitim alanına kattığı yeni kavram ve öğrenme süreci tanımlamaları ışığında eğitim süreçlerinin özelde çevre eğitimi genelde ise tüm eğitim alanları için dikkate alınmasının önemli olduğu sonucuna varmıştır.

Yılmaz (2016), Türkiye’de İlkokul Programlarında Çevre Eğitimi ve İlkokul 4. sınıf Öğrencilerinin Tiflis Konferansı Çevre Eğitimi Amaçlarına Ulaşma Düzeyi” adlı tezinde ilkokulda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin, almış oldukları eğitim sonucunda, Tiflis Konferansı Bildirgesinde (1977) yer alan çevre eğitimi amaçlarına (tutum, farkındalık, beceri, katılım ve bilgi) ulaşma düzeylerini tespit etmeye ve ilkokul öğretim programları kazanımlarında çevre eğitiminin durumunu betimlemeyi amaçlamıştır. 32 Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden nedensel karşılaştırma ve ilişkisel tarama modeline yer vermiştir. Nicel araştırmaya ilişkin veriler; 2014-2015 öğretim yılında Edirne ilinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında okuyan ilkokul 4. sınıf öğrencilerinden toplamıştır. Bunlar; Edirne il merkezinden 2 ilkokul, Uzunköprü ve Meriç ilçe merkezlerinden 4 ilkokul ve yine bu yerleşim birimlerinin köylerinde yer alan 6 köy ilkokulundan, 339 ilkokul 4. Sınıf öğrencisidir. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı için uygulamada olan öğretim programlarından; Türkçe, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji derslerine ait programların kazanımları ilkokul 1.sınıftan 4. sınıfa kadar araştırmaya dâhil edilerek incelemiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Öğrencilerin evlerinde hayvan bakma durum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin evlerinin bahçesinin olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, verilerin toplanması süreci ve veri analizine yer verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir. (Karasar, 2009, s.77).

Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama araştırması denir.(Büyüköztürk, 2009, s.16).

Bu yönetime dayalı yapılan araştırmalarla, "Durum nedir? Neredeyiz? Ne yapmak istiyoruz? Nereye hangi yöne gitmeliyiz? Oraya nasıl gideriz? " gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulunmak istenir (Kaptan, 1998, Akt: Karatekin, 2011, s.139).

Tarama yöntemiyle bir konu hakkındaki kişilerin görüşleri çeşitli anket teknikleri kullanılarak ölçülebilir. Bu sebepten dolayı araştırmamızda tarama yöntemi kullanılacaktır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Tokat merkez ve ilçelerinde MEB’de görev yapan okulöncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibari ile Tokat Merkez ve ilçelerinde toplam 516 okulöncesi öğretmeni görev yapmaktadır. Bu toplam sayıdan 324 okulöncesi öğretmenlerine ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre konusundaki ilgi, tutum ve bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu, çevreye yönelik duyuşsal eğilimler ölçeği, çevre davranış ölçeği, çevre bilgi testi olmak üzere 4 bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Uygulanan bu anket Kadir KARATEKİN' in doktora çalışması olan "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi" isimli doktora tezinde kullandığı Çevre Okuryazarlık Anketi'nden, gerekli izin alınarak, alınmıştır. Çevre Okuryazarlık Anketinden alınan bu ölçekte bilişsel beceri testi araştırmaya dâhil edilmemiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında Tokat ilinde merkez ve ilçelerde MEB'e bağlı belirlenen okullarda okulöncesi öğretmenlerinden veri toplayabilmek için İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alınmıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılı içerisinde araştırmacı tarafından belirlenen okullardaki okulöncesi öğretmenlerine ulaşılmıştır. Öğretmenlere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve anketi samimi olarak cevaplandırmaları istenmiştir. Okulda bulunmayan okulöncesi öğretmenleri içinse okul idaresine araştırma hakkında bilgi verilmiş ve öğretmenlere ölçekleri ulaştırmaları ve cevaplanan ölçekleri öğretmenlerden alıp muhafaza etmeleri istenmiştir. Veri toplama işlemleri yaklaşık 2 aylık bir zamanda tamamlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Duyuşsal eğilimler ölçeği 5'li likert şeklinde düzenlenmiştir. Toplamda 27 ifadeden oluşan ölçekte 16 adet olumlu, 11 adet olumsuz ifade bulunmaktadır. Olumlu ve olumsuz ifadelere verilen cevapların puanlama sistemi aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. *Duyuşsal eğilim ölçeği*

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
Olumlu Maddeler	5	4	3	2	1
Olumsuz Maddeler	1	2	3	4	5

Buna puanlamaya göre ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan 135'tir. Benzer şekilde çevre davranış ölçeği de 5'li likert şeklinde düzenlenmiştir. 19 ifadeden oluşan çevre davranış ölçeğinin tüm ifadeleri olumludur. Olumlu ifadelere verilen cevapların puanlama sistemi aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. *Çevre davranış ölçeği*

	Her zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
Olumlu Maddeler	5	4	3	2	1

Çevre davranış ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan 95'tir.

Çevre bilgi testinde doğru cevaplara 1 puan yanlış ve boş cevaplara 0 puan verilmiştir. Buna göre 25 soruluk çevre bilgi testinden alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 21'tir.

Araştırmada istatistiksel analizler SPSS 20 programı kullanılarak yapılmıştır.

3.6. Güvenilirlik Analizi

Çevre Davranış Ölçeğinin güvenilirlik ölçmek için Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve 0,832 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. *Cronbach alpha değeri*

Cronbach's Alpha	Ölçekteki ifade sayısı
,872	19

Bulunan deęerden hareketle ortaya konan 19 ifadeli evre Davranış leęinin yüksek derecede güvenilir olduğunu söyleyebiliriz.

evre Davranış leęinin güvenirliğini ölçmek için Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve 0,872 olarak bulunmuştur.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.Araştırma Grubu

Araştırma grubunun kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlere göre tanımlayıcı istatistikleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. *Araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımı*

Cinsiyet	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Erkek	14	4,3
Kadın	310	95,7
Toplam	324	100,0

Araştırma grubu %95,7'si erkek %4,3 'ü kadın olmak üzere 324 kişidir.

Tablo 5. *Araştırma grubunun yaş aralıklarına göre dağılımı*

Yaş Aralığı	Frekans(Sıklık) f	Yüzde %
20-25	72	22,4
26-30	63	19,4
31-35	68	21
36-40	88	27
41-45	11	3,4
45-49	18	5,6
50 ve üstü	4	1,2
Toplam	324	100,0

Araştırma grubunun %22,4'u 20-25, %19,4'ü 26-30, %21'i 31,35, %88'i 36-40, %3,4'ü 41-45, %5,6'sı 45-49 yaş aralığında %1,2'si ise 50 yaş ve üstüdür.

Araştırmaya katılan Okulöncesi öğretmenlerinin mezun oldukları üniversiteler bakımından dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. *Araştırma Grubunun öğrenim gördükleri üniversiteye göre dağılımı*

Üniversite	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Gazi Üniversitesi	67	20
Anadolu Üniversitesi	41	12
Selçuk Üniversitesi	22	6,8
Atatürk Üniversitesi	22	6,8
Pamukkale Üniversitesi	21	6,4
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	19	5,8
Cumhuriyet Üniversitesi	18	5,5
Van 100.Yıl Üniversitesi	17	5,2
Kastamonu Üniversitesi	17	5,2
Dicle Üniversitesi	16	4,9
Amasya Üniversitesi	14	4,3
Kafkas Üniversitesi	11	3,3
KTÜ Üniversitesi	9	2,7
Süleyman Demirel Üniversitesi	8	2,4
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	8	2,4
Ege Üniversitesi	6	1,8
Sinop Üniversitesi	6	1,8
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	2	0,6
Toplam	324	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları üniversiteye göre dağılımı hem yüzdelik hem de rakamsal olarak yukarıdaki listede verilmiştir.

Tablo 7. *Araştırma grubunun öğrenim gördükleri fakülteye göre dağılımı*

Fakülte	Frekans(Sıklık) f	Yüzde %
Eğitim Fakültesi	276	85
Diğer	44	15
Toplam	324	100,0

Araştırma grubunun %75'i eğitim fakültesi, %20'si fen edebiyat fakültesi,%5'i diğer fakülte mezunlarıdır.

Tablo 8. *Araştırma grubunun öğrenim gördükleri liseye göre dağılımı*

Lise	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Genel Lise	120	37
Öğretmen/Anadolu Öğretmen Lisesi	98	30
Anadolu Lisesi	56	17
Meslek Lisesi	32	10
Diğer	18	6
Toplam	324	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları liseye göre dağılımı hem yüzdelik hem de rakamsal olarak yukarıdaki listede verilmiştir.

Tablo 9. *Araştırma grubunun üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumlarına göre dağılımı*

Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Evet	97	30
Hayır	227	70
Toplam	324	100,0

Araştırma grubunun %30 u üniversitede çevre ile ilgili ders alırken % 70 i üniversitede çevre ile ilgili ders almamıştır. Çevre eğitimi konusunda üniversitelerde verilen dersler yetersiz kalmaktadır. Araştırma grubunda da görüldüğü gibi üniversitede çevre eğitimi dersi almayan öğretmen sayısı yarıdan fazladır.

Tablo 10. *Araştırma grubunun lisede çevreyle ilgili ders alma durumlarına göre dağılımı*

Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Evet	92	28,3
Hayır	232	71,7
Toplam	324	100,0

Araştırma grubunun %28,3 ü lisede çevre ile ilgili ders alırken % 71,7'si lisede çevre ile ilgili ders almamıştır.

Tablo 11. *Araştırma grubunun herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma durumlarına göre dağılımı*

Sivil Toplum Kuruluşuna Üye Olma Durumları	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Evet	52	16
Hayır	242	84
Toplam	324	100,0

Araştırma grubunun yalnızca % 16'sı sivil toplum kuruluşuna üye iken% 84'ü ise herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye değildir.

Tablo 12. *Araştırma Grubunun Üniversiteyi Okudukları Şehir Türüne Göre Dağılımı*

Üniversiteyi Okudukları Şehir Türü	Frekans(Sıklık) f	Yüzde %
Küçük Şehir (Nüfusu 10.000-100.000)	45	14
Orta Şehir (Nüfusu 100.000-500.000)	70	21
Büyük Şehir (Nüfusu 500.000 den büyük)	209	65
Toplam	324	100,0

Tablo 13. *Araştırma grubunun üniversitede herhangi bir sosyal kulüp faaliyetine katılma durumlarına göre dağılımı*

Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumları	Frekans(Sıklık) f	Yüzde %
Evet	98	30
Hayır	226	70
Toplam	324	100,0

Tablo 14. *Araştırma grubunun çevreye karşı duydukları merak düzeyine göre dağılımı*

Çevreye Karşı Duydukları Merak Düzeyi	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Çok az merak ediyorum	10	3
Orta düzeyde merak ediyorum	221	68,2
Çok merak ediyorum	93	28,8
Toplam	324	100,0

Tablo 15. *Araştırma grubunun doğal alanlarda bulunma sıklığına göre dağılımı*

Doğal Alanlarda Bulunma Sıklığı	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Hiç	8	2,4
Nadiren	29	8,9
Bazen	217	70,1
Çok sık	60	18,6
Toplam	224	100,0

Tablo 16. *Araştırma grubunun çevresel aktivitelere katılma sıklığına göre dağılımı*

Çevresel Aktivitelere Katılma Sıklığı	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Hiç	35	10,8
Nadiren	87	26,8
Bazen	176	54,3
Çok sık	26	8,1
Toplam	324	100,0

Tablo 17. *Araştırma grubunun bugüne kadar herhangi bir evcil hayvan besleme durumlarına göre dağılımı*

Evcil Hayvan Besleme Durumları	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Evet	89	27,5
Hayır	235	72,5
Toplam	324	100,0

Tablo 18. *Araştırma grubunun çevreye karşı duyarlılık düzeylerine göre dağılımı*

Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeyleri	Frekans(Sıklık)f	Yüzde%
Ortalamanın altında	30	9,2
Ortalama düzeyde	205	63,2
Ortalamanın üstünde	89	27,6
Toplam	224	100,0

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda bilgi testi, duyuşsal eğilimler ölçeği ve çevre davranış ölçeğinin kişisel bilgi formundaki değişkenler açısından incelenerek aralarındaki ilişkiler ortaya konulacaktır.

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının, kişisel bilgi formundaki değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

4.2. Bilgi Testinin Değişkenleri

Çevre bilgi testinde yapılan doğru sayısı üzerinde Okulöncesi öğretmenlerinin yaşı, mezun oldukları üniversite ve üniversiteyi okudukları şehir türü etkili olarak bulunmuştur. İlk olarak okulöncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre çevre bilgi testinden aldıkları ortalama puanlar ve bunların standart sapmaları verilmiştir.

Tablo 19. *Çevre bilgi testi puanlarında cinsiyetin etkisi*

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Erkek	14	9,68	2,830	2	15
Kadın	310	9,85	2,602	1	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

	Serbestlik Derecesi	t	p
Doğru Sayısı	222	-,452	,652

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından erkek ve kadınlar arasında fark yoktur.

($p=0,652 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle cinsiyetin çevre bilgi testi puanı üzerinde bir etkisi yoktur.

Tablo 20.Çevre bilgi testi puanlarında yaştın etkisi

Yaş Aralığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
20-25	72	9,27	2,942	1	13
26-30	63	9,38	2,837	1	14
31-35	68	10,24	2,451	5	15
36-40	88	10,92	2,244	6	15
41-45	11	10,42	2,266	6	15
45-49	18	7,43	3,457	2	12
50 ve üstü	4	9,67	1,658	7	12
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	113,257	6	18,876	2,690	,015
Grup içi	1522,672	217	7,017		
Toplam	1635,929	223			

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından yaş grupları arasında fark vardır. ($p=0,015 < \alpha=0,05$) Bir başka ifade ile belirtmek gerekirse yaştın çevre bilgi testi puanı üzerinde etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Bu test sonuçlarına göre 20-25 ve 26-30 yaş grubu ile 36-40 yaş grubu arasında 36-40 yaş grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. 31-35, 36-40 ve 41-45 yaş grubu ile 45-49 yaş grubu arasında 45-49 aleyhine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgulara göre yaştın çevre bilgi testi puanı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını söyleyebilmekteyiz.

Tablo 21.Çevre bilgi testi puanlarında mezun oldukları üniversitenin etkisi

Üniversite	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Gazi Üniversitesi	67	9,44	2,910	82	130
Anadolu Üniversitesi	41	9,39	2,725	84	130
Hacettepe Üniversitesi	22	11,28	2,761	86	130
Necmettin Erbakan Üniversitesi	22	11,29	1,611	84	130
Atatürk Üniversitesi	21	10,18	2,506	84	130
Ankara Üniversitesi	19	8,50	2,345	82	130
Çukurova Üniversitesi	18	9,44	1,590	86	120
19 Mayıs Üniversitesi	17	9,29	2,801	88	130
Van 100.Yıl Üniversitesi	17	11,28	2,761	87	126
Giresun Üniversitesi	16	11,29	1,611	84	130
Marmara Üniversitesi	14	10,18	2,506	84	130
Cumhuriyet Üniversitesi	11	11,28	2,761	86	130
İnönü Üniversitesi	9	11,29	1,611	84	130
Akdeniz Üniversitesi	8	10,18	2,506	86	130
Dokuz Eylül Üniversitesi	8	11,28	2,761	84	128
Ege Üniversitesi	6	11,29	1,611	83	130
Sakarya Üniversitesi	6	11,07	1,859	84	130
Dumlupınar Üniversitesi	2	8,00	2,160	86	120
Toplam	324	9,77	2,709	82	150

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	168,935	10	18,771	2,738	,005
Grup içi	1466,994	314	6,855		
Toplam	1635,929	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının mezun oldukları üniversiteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu üniversiteler arasında fark vardır. ($p=0,005 < \alpha=0,05$) Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse mezun olunan üniversite çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çevre bilgi testi puanı bakımından Selçuk, Atatürk ve Dokuz Eylül Üniversiteleri ile Gazi, Cumhuriyet, Hacettepe, Süleyman Demirel ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi arasında Selçuk, Atatürk ve Dokuz Eylül Üniversiteleri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 22.Çevre bilgi testi puanlarında mezun oldukları fakültenin etkisi

Fakülte	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Eğitim Fakültesi	276	9,73	2,726	1	15
Diğer	44	8,18	2,639	2	11
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	40,243	44	20,622	2,858	,060
Grup içi	1594,686	276	7,216		
Toplam	1635,929	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının mezun oldukları fakülteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu fakülteler arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,060 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan fakültenin çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 23.Çevre Bilgi Testi Puanlarında Mezun Oldukları Lise Türünün Etkisi

Lise Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Genel Lise	120	9,74	2,907	1	15
Öğretmen/Anadolu Öğretmen Lisesi	98	9,53	2,777	1	14
Anadolu Lisesi	56	9,96	2,306	5	13
Meslek Lisesi	32	9,78	2,470	4	14
Diğer	18	10,11	2,272	7	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	5,128	4	1,282	,172	,952
Grup içi	1630,801	320	7,447		
Toplam	1635,929	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından öğretmenlerin mezun oldukları lise türleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,952 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan lise türünün çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 24.Çevre bilgi testi puanlarında üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumunun etkisi

Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	97	9,95	2,704	2	15
Hayır	227	9,67	2,715	1	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	,720	,472

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından üniversitede çevreyle ilgili ders alma ve almama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,472 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumunun çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 25.Çevre bilgi testi puanlarında lisede çevreyle ilgili ders alma durumunun etkisi

Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	92	Evet	3,064	1	15
Hayır	232	Hayır	2,567	1	15
Toplam	324	Toplam	2,709	1	15

	Serbestlik Derecesi	t	p
Doğru Sayısı	222	-,529	,597

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının lisede çevreyle ilgili ders alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından lisede çevreyle ilgili ders alma ve almama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,597 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle lisede çevreyle ilgili ders alma durumunun çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 26.Çevre bilgi testi puanlarında herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumunun etkisi

Sivil Toplum Kuruluşuna Üye Olma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	52	9,30	2,584	5	14
Hayır	242	9,79	2,718	1	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	-,558
		,577

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma ve olmama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,577 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumunun çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 27.Çevre bilgi testi puanlarında üniversiteyi okudukları şehir türünün etkisi

Üniversiteyi Okudukları Şehir Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Küçük Şehir (Nüfusu 10.000-100.000)	45	8,69	3,371	1	14
Orta Şehir (Nüfusu 100.000-500.000)	70	9,43	2,297	3	13
Büyük Şehir (Nüfusu 500.000 den büyük)	209	10,06	2,624	1	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	51,469	2	25,735	3,589	0,029
Grup içi	1584,459	321	7,169		
Toplam	1635,929	323			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının üniversiteyi okudukları şehir türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından öğretmenlerin üniversiteyi okuduğu şehir türleri arasında fark vardır. ($p=0,029 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitenin okunduğu şehir türünün çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çevre bilgi testi puanı bakımından küçük şehir ile büyük şehir arasında büyük şehir lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Küçük şehirde üniversite okuyanların ortalama doğru sayıları büyük şehirde üniversite okuyanlara göre daha az olup bu fark önemli bulunmuştur. Orta büyüklükte şehirde üniversite okuyanların ortalama doğru sayıları ise büyük ve küçük şehirde üniversite okuyarlardan önemli bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 28.Çevre bilgi testi puanlarında üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumunun etkisi

Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	98	10,01	2,714	1	14
Hayır	226	9,61	2,703	1	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	1,083
		0,28

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma ve katılmama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,280 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumunun çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 29.Çevre bilgi testi puanlarında çevreye karşı duydukları merak düzeyinin etkisi

Çevreye Karşı Duydukları Merak Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Çok az merak ediyorum	10	8,13	3,441	2	12
Orta düzeyde merak ediyorum	221	9,78	2,782	1	15
Çok merak ediyorum	93	9,90	2,513	2	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	23,176	2	11,588	1,59	0,21
Grup içi	1612,753	321	7,298		
Toplam	1635,929	323			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının çevreye karşı duydukları merak düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından öğretmenlerin çevreye karşı duydukları merak düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,207 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle çevreye karşı duyulan merak düzeyinin çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 30.Çevre bilgi testi puanlarında doğal alanlarda bulunma sıklıklarının etkisi

Doğal Alanlarda Bulunma Sıklığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Hiç	8	9,61	3,272	1	15
Nadiren	39	9,62	2,741	1	15
Bazen	217	9,62	2,741	1	15
Çok sık	60	10,00	2,515	2	15
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	7,670	2	3,835	,520	,595
Grup içi	1628,259	321	7,368		
Toplam	1635,929	323			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının doğal alanlarda bulunma sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından doğal alanlarda bulunma sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,595 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle doğal alanlarda bulunma sıklıklarının çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 31.Çevre bilgi testi puanlarında çevresel aktivitelere katılma sıklıklarının etkisi

Çevresel Aktivitelere Katılma Sıklığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Hiç	35	Hiç	2,498	5	15
Nadiren	87	Nadiren	2,875	1	15
Bazen	176	Bazen	2,691	1	15
Çok sık	26	Çok sık	2,519	3	14
Toplam	324	Toplam	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	20,490	3	6,830	,930	,427
Grup içi	1615,438	220	7,343		
Toplam	1635,929	223			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının çevresel aktivitelere katılma sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından çevresel

aktivitelere katılma sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,427 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle çevresel aktivitelere katılma sıklıklarının çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 32.Çevre bilgi testi puanlarında bugüne kadar evcil hayvan besleme durumunun etkisi

Evcil Hayvan Besleme Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	89	Evet	2,501	2	15
Hayır	235	Hayır	3,167	1	15
Toplam	324	Toplam	2,709	1	15

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	1,155
		,249

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının bugüne kadar evcil hayvan besleme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından Okulöncesi öğretmenlerinin bugüne kadar evcil hayvan beslemesi ve beslememesi arasında fark yoktur. ($p=0,249 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle Okulöncesi öğretmenlerinin bugüne kadar evcil hayvan besleme durumunun çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 33.Çevre bilgi testi puanlarında çevreye karşı duyarlılık düzeylerinin etkisi

Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeyleri	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Ortalamanın altında	30	9,33	4,359	1	15
Ortalama düzeyde	205	9,83	2,763	2	15
Ortalamanın üstünde	89	9,71	2,409	1	14
Toplam	324	9,77	2,709	1	15

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2,460	2	1,230	,166	,847
Grup içi	1633,469	321	7,391		
Toplam	1635,929	323			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgi testi puanlarının çevreye karşı duyarlılık düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre bilgi testi puanı bakımından Okulöncesi öğretmenlerinin çevreye karşı duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,847 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle Okulöncesi öğretmenlerinin çevreye karşı duyarlılık düzeyinin çevre bilgi testi puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

4.3. Duyuşsal Eğilim Ölçeği Değişkenleri

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının, kişisel bilgi formundaki değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Duyuşsal eğilim ölçeğinden alınan puan üzerinde Okulöncesi öğretmenlerinin yaşı, mezun oldukları fakülte türü, mezun oldukları lise türü, üniversiteyi okudukları şehir türü etkili olarak bulunmuştur.

Tablo 34. *Duyuşsal eğilim ölçeği puanlarında cinsiyetin etkisi*

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Erkek	14	103,59	11,130	82	129
Kadın	310	105,44	12,815	81	130
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	-1,152	,250

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,250 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle cinsiyetin duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 35. *Duyuşsal eğilim ölçeği puanlarında yaşın etkisi*

Yaş Aralığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
20-25	72	100,82	12,204	81	127
26-30	63	105,00	10,833	83	129
31-35	68	106,28	12,925	83	130
36-40	88	107,63	11,883	88	127
41-45	11	104,50	11,880	82	123
45-49	18	102,14	13,521	83	120
50 ve üstü	4	106,89	13,252	81	121
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1150,701	6	191,784	1,333	,244
Grup içi	31220,544	318	143,873		
Toplam	32371,246	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,244 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle yaşın duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 36. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında mezun oldukları üniversite etkisi*

Üniversite	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Gazi Üniversitesi	67	102,10	11,791	82	130
Anadolu Üniversitesi	41	108,10	11,739	81	127
Selçuk Üniversitesi	22	107,39	12,967	83	127
Atatürk Üniversitesi	22	102,59	13,802	81	129
Pamukkale Üniversitesi	21	105,45	11,500	87	123
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	19	105,56	9,858	86	127
Cumhuriyet Üniversitesi	18	102,11	11,429	86	122

Van 100.Yıl Üniversitesi	17	101,06	13,713	81	122
Kastamonu Üniversitesi	17	102,43	12,586	83	123
Dicle Üniversitesi	16	98,56	10,565	87	118
Amasya Üniversitesi	14	106,50	11,791	82	130
Kafkas Üniversitesi	11	106,50	11,739	81	127
KTÜ Üniversitesi	9	107,29	12,967	83	127
Süleyman Demirel Üniversitesi	8	101,52	13,802	81	129
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	8	105,45	11,500	87	123
Ege Üniversitesi	6	106,59	9,858	86	127
Sinop Üniversitesi	6	104,12	11,429	86	122
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	2	102,06	13,713	81	122
Toplam	324	9,77	12,058	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1169,593	9	129,955	,891	,534
Grup içi	31201,652	315	145,802		
Toplam	32371,246	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının mezun oldukları üniversiteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu üniversiteler arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,534 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan üniversitenin duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 37. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında mezun oldukları fakülte etkisi*

Fakülte	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Eğitim Fakültesi	276	104,13	12,448	81	130
Diğer	44	108,09	12,841	85	122
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	191,973	2	95,986	,659	,518
Grup içi	32179,273	221	145,608		
Toplam	32371,246	223			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının mezun oldukları fakülteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu fakülte türleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,518 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan fakülte türünün duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı etkisi yoktur.

Tablo 38. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında mezun oldukları lise türünün etkisi*

Lise Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Genel Lise	120	105,28	12,642	81	130
Öğretmen/Anadolu Öğretmen Lisesi	98	102,26	11,490	81	126
Anadolu Lisesi	56	102,58	12,179	83	127
Meslek Lisesi	32	103,70	9,722	82	121
Diğer	18	108,28	11,826	87	127
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	611,192	4	152,798	1,054	,380
Grup içi	31760,053	320	145,023		
Toplam	32371,246	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu lise türleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,380 > \alpha=0,05$) Bir başka

deyişle mezun olunan lise türünün duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 39. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumunun etkisi*

Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	97	104,87	12,891	81	129
Hayır	227	104,39	11,625	82	130
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	0,28

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından üniversitede çevreyle ilgili ders alma ve almama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,780 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumunun duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 40. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında lisede çevreyle ilgili ders alma durumunun etkisi*

Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	92	103,66	11,642	82	129
Hayır	232	104,9	12,218	81	130
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	-0,688	0,492

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının lisede çevreyle ilgili ders alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından lisede çevreyle ilgili ders alma ve almama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,492 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle lisede çevreyle ilgili ders alma durumunun duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 41. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumunun etkisi*

Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	52	108,2	14,943	83	127
Hayır	242	104,39	11,912	81	130
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	, ,978	,329

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma ve olmama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,329 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma durumunun duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 42. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında üniversiteyi okudukları şehir türünün etkisi*

Üniversiteyi Okudukları Şehir Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Küçük Şehir (Nüfusu 10.000-100.000)	45	103,79	12,037	81	123
Orta Şehir (Nüfusu 100.000-500.000)	70	102,58	11,944	86	127
Büyük Şehir (Nüfusu 500.000 den büyük)	209	105,21	12,090	81	130
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	240,738	3	120,369	,828	,438
Grup içi	32130,508	321	145,387		
Toplam	32371,246	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının üniversiteyi okudukları şehir türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından öğretmenlerin üniversiteyi okudukları şehir türleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,438 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversiteyi okudukları şehir türünün duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 43. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumunun etkisi*

Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	98	106,23	11,618	81	130
Hayır	226	103,48	12,240	81	127
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	1,675	,095

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma ve katılmama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,095 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumunun duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 44. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında çevresel aktivitelere katılma sıklıklarının etkisi*

Çevresel Aktivitelere Katılma Sıklığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Hiç	35	103,41	10,595	88	130
Nadiren	87	102,80	12,099	81	127
Bazen	176	105,45	12,244	81	129
Çok sık	26	105,76	12,345	85	129
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	342,778	3	114,259	,785	,504
Grup içi	32028,467	321	145,584		
Toplam	32371,246	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının çevresel aktivitelere katılma sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından öğretmenlerin çevresel aktivitelere katılma sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,504 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle çevresel aktivitelere katılma sıklıklarının duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 45. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında bugüne kadar evcil hayvan besleme durumunun etkisi*

Evcil Hayvan Besleme Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	89	105,88	11,846	81	130
Hayır	235	101,27	12,011	81	127
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Serbestlik Derecesi		t	P
Doğru Sayısı		222	2,620 ,009

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının bugüne kadar evcil hayvan besleme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından bugüne kadar evcil hayvan besleme ve beslememe arasında fark vardır. ($p=0,009 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle bugüne kadar evcil hayvan besleme durumunun duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Bu durumda duyuşsal eğilim puanı bakımından bugüne kadar evcil hayvan besleyenler ile beslemeyenler arasında besleyenler lehine anlamlı bir fark bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 46. *Duyuşsal eğilimler ölçeği puanlarında çevreye karşı duyarlılık düzeylerinin etkisi*

Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeyleri	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Ortalamanın altında	30	97,22	5,652	90	105
Ortalama düzeyde	205	101,98	12,054	81	129
Ortalamanın üstünde	89	109,74	10,742	83	130
Toplam	324	104,56	12,048	81	130

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3529,269	2	1764,635	13,521	,000
Grup içi	28841,976	322	130,507		
Toplam	32371,246	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının çevreye karşı duyarlılık düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde duyuşsal eğilim puanı bakımından öğretmenlerin çevreye karşı duyarlılık düzeyleri arasında fark vardır. ($p=0,000 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle çevreye karşı duyarlılık düzeylerinin duyuşsal eğilim puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre duyuşsal eğilim puanı bakımından çevreye karşı duyarlılık düzeyini ortalamanın altında ve ortalama düzeyde olarak belirtenler ile ortalamanın üstünde belirtenler arasında ortalamanın üstünde belirtenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durumda çevreye karşı duyarlılık düzeyi arttıkça duyuşsal eğilim puanının arttığını söyleyebiliriz.

4.4. Çevre Davranış Ölçeği Değişkenleri

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının, kişisel bilgi formundaki değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Çevre davranış ölçeğinden alınan puan üzerinde Okulöncesi öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte türü, mezun oldukları lise türü, sivil toplum kuruluşlarına üyelik, çevreye karşı duyulan merak düzeyi, doğal alanlarda bulunma sıklığı, çevresel aktivitelere katılma sıklığı gibi değişkenlerin etkili olarak bulunmuştur

Tablo 47. Çevre davranış ölçeği puanlarında cinsiyetin etkisi

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Erkek	14	60,58	11,532	30	90
Kadın	310	60,73	11,465	34	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	-,096
		,924

Okulöncesi öğretmenlerinin duyuşsal eğilim puanlarının çevreye karşı duyarlılık düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından erkek ve kadınlar arasında

anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,924 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle cinsiyetin çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 48. Çevre davranış ölçeği puanlarında yaşın etkisi

Yaş Aralığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
20-25	72	59,35	11,891	36	89
26-30	63	58,10	10,936	32	92
31-35	68	62,76	10,615	41	94
36-40	88	60,71	13,013	37	92
41-45	11	62,77	11,272	44	88
45-49	18	62,29	10,177	42	78
50 ve üstü	4	67,44	11,876	44	82
Toplam	324	60,66	11,471	30	92

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1250,407	6	208,401	1,610	,146
Grup içi	28094,125	217	129,466		
Toplam	29344,531	223			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,146 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle yaşın çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Tablo 49. Çevre davranış ölçeği puanlarında mezun oldukları üniversitenin etkisi

Üniversite	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Gazi Üniversitesi	67	61,16	12,715	34	88
Anadolu Üniversitesi	41	63,33	12,930	44	94
Selçuk Üniversitesi	22	57,94	12,750	35	85
Atatürk Üniversitesi	22	63,06	12,866	45	90
Pamukkale Üniversitesi	21	62,24	11,867	45	88
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	19	57,36	11,715	34	88
Cumhuriyet	18	63,44	11,930	44	94

Üniversitesi					
Van 100.Yıl Üniversitesi	17	56,59	12,750	35	85
Kastamonu Üniversitesi	17	61,16	12,866	45	90
Dicle Üniversitesi	16	63,33	13,867	45	88
Amasya Üniversitesi	14	57,94	10,938	30	75
Kafkas Üniversitesi	11	63,06	12,069	50	84
KTÜ Üniversitesi	9	62,24	12,577	38	86
Süleyman Demirel Üniversitesi	8	57,36	13,679	34	90
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	8	63,44	8,821	44	68
Ege Üniversitesi	6	56,59	11,715	35	88
Sinop Üniversitesi	6	61,36	13,930	45	94
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	2	55,86	11,750	45	85
Toplam	324	62,471	12,421	34	92

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1097,381	9	121,931	,924	,505
Grup içi	28247,151	315	131,996		
Toplam	29344,531	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının mezun oldukları üniversiteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu üniversiteler arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,505 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan üniversitenin çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır.

Tablo 50. Çevre davranış ölçeği puanlarında mezun oldukları fakültenin etkisi

Fakülte	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Eğitim Fakültesi	276	60,74	11,404	30	94
Diğer	44	68,45	11,945	50	88
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	890,217	2	445,108	3,457	,033
Grup içi	28454,315	322	128,753		
Toplam	29344,531	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının mezun oldukları fakülteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu fakülte türleri arasında fark vardır. ($p=0,033 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan fakülte türünün çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre davranış puanı bakımından eğitim fakültesi ve fen-edebiyat fakültesi ile diğer fakülte mezunları arasında diğer fakülte mezunları lehine anlamlı bir farklılık çıkmıştır.

Tablo 51. Çevre davranış ölçeği puanlarında mezun oldukları lise türünün etkisi

Lise Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Genel Lise	120	63,03	11,288	35	92
Öğretmen/Anadolu Öğretmen Lisesi	98	57,82	7,509	42	74
Anadolu Lisesi	56	60,85	11,599	36	87
Meslek Lisesi	32	56,63	13,846	30	84
Diğer	18	56,11	11,757	36	82
Toplam	324	60,66	11,471	32	92

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1751,207	4	437,802	3,475	,009
Grup içi	27593,324	320	125,997		
Toplam	29344,531	323			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre

%95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından öğretmenlerin mezun olduğu lise türleri arasında fark vardır. ($p=0,009 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle mezun olunan lise türünün çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre davranış puanı bakımından genel lise mezunları ile Anadolu Lisesi, öğretmen/Anadolu öğretmen lisesi ve diğer lise mezunları arasında genel lise lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 52. Çevre davranış ölçeği puanlarında üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumunun etkisi

Üniversitede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	97	61,82	10,657	30	88
Hayır	227	60,05	11,865	34	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	1,098
		0,274

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından üniversitede çevreyle ilgili ders alma ve almama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,274 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitede çevreyle ilgili ders alma durumunun çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 53. Çevre davranış ölçeği puanlarında lisede çevreyle ilgili ders alma durumunun etkisi

Lisede Çevreyle İlgili Ders Alma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	92	61,58	11,887	34	88
Hayır	232	60,30	11,326	30	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	,745	,457

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının lisede çevreyle ilgili ders alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından lisede çevreyle ilgili ders alma ve almama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,457 > \alpha=0,05$) Başka şekilde ifade etmek gerekirse lisede çevreyle ilgili ders alma durumunun çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi görülmemektedir.

Tablo 54. Çevre davranış ölçeği puanlarında üniversiteyi okudukları şehir türünün etkisi

Üniversiteyi Okudukları Şehir Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Küçük Şehir (Nüfusu 10.000-100.000)	45	58,86	8,048	43	75
Orta Şehir (Nüfusu 100.000-500.000)	70	58,63	10,660	30	90
Büyük Şehir (Nüfusu 500.000 den büyük)	209	61,52	12,148	34	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	92

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	372,998	2	186,499	1,423	,243
Grup içi	28971,533	221	131,093		
Toplam	29344,531	223			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının üniversiteyi okudukları şehir türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından öğretmenlerin üniversiteyi okudukları şehir türleri arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,243 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversiteyi okudukları şehir türünün çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 55. Çevre davranış ölçeği puanlarında üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumunun etkisi

Üniversitede Sosyal Kulüp Faaliyetine Katılma Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	98	61,70	10,999	34	90
Hayır	226	59,98	11,757	30	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	1,101,272

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma ve katılmama arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,272 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle üniversitede sosyal kulüp faaliyetine katılma durumunun çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 56. Çevre davranış ölçeği puanlarında bugüne kadar evcil hayvan besleme durumunun etkisi

Evcil Hayvan Besleme Durumları	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	89	61,47	11,228	35	94
Hayır	235	58,63	11,905	30	90
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	1,683,094

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının bugüne kadar evcil hayvan besleme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından bugüne kadar evcil hayvan besleme ve beslememe

arasında anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,094 > \alpha=0,05$) Bir başka deyişle bugüne kadar evcil hayvan besleme durumunun çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tablo 57. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarında çevreye karşı duydukları merak düzeyinin etkisi

Çevreye Karşı Merak Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Hiç	35	52,00	8,832	43	68
Nadiren	87	57,65	9,883	34	88
Bazen	176				
Çok sık	26	65,63	11,909	30	96
Toplam	324	60,66	11,471	30	96

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3966,996	2	1983,498	17,273	,000
Grup içi	25377,535	322	114,830		
Toplam	29344,531	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının çevreye karşı duydukları merak düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından öğretmenlerin çevreye karşı duydukları merak düzeyleri arasında fark vardır. ($p=0,000 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle çevreye karşı duyulan merak düzeyinin çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çevre davranış puanı bakımından çevreye karşı merak düzeyini çok az ve orta düzey olarak belirtenler ile çok olarak belirtenler arasında çok olarak belirtenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durumda çevreye karşı merak düzeyi arttıkça çevre davranış puanının arttığını söyleyebiliriz.

Tablo 58. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarında herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumunun etkisi

Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evet	52	68,10	11,377	51	87
Hayır	242	60,31	11,383	30	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

	Serbestlik Derecesi	t	P
Doğru Sayısı	222	2,116	,035

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yukarıda verilen t testi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma ve olmama arasında fark vardır. ($p=0,035 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma durumunun çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Bu durumda sivil toplum kuruluşuna üye olanlar ile olmayanlar arasında olanlar lehine anlamlı bir fark olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 59. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarında doğal alanlarda bulunma sıklıklarının etkisi

Doğal Alanlarda Bulunma Sıklığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Hiç	8	56,74	10,910	42	83
Nadiren	29	59,48	10,754	34	90
Bazen	217	63,23	12,090	30	94
Çok sık	60	60,66	11,471	30	94

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	1086,229	2	543,115	4,248	,015
Grup içi	28258,302	322	127,866		
Toplam	29344,531	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının doğal alanlarda bulunma sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından doğal alanlarda bulunma sıklıkları arasında fark vardır. ($p=0,015 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle doğal alanlarda bulunma sıklıklarının çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çevre davranış puanı bakımından doğal alanlarda nadiren ve bazen bulunduğunu belirtenler ile çok sık bulunduğunu belirtenler arasında çok sık bulunduğunu belirtenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durumda doğal alanlarda bulunma sıklığı arttıkça çevre davranış puanının arttığını söyleyebiliriz.

Tablo 60. Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarında çevreye karşı duyarlılık düzeylerinin etkisi

Çevreye Karşı Duyarlılık Düzeyleri	N	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Ortalamanın altında	30	46,22	5,911	36	57
Ortalama düzeyde	205	59,24	10,821	30	88
Ortalamanın üstünde	89	64,68	11,215	41	94
Toplam	324	60,66	11,471	30	94

Değişim Kaynakları	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3439,011	2	1719,505	14,669	,000
Grup içi	25905,520	322	117,220		
Toplam	29344,531	324			

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre davranış puanlarının çevreye karşı duyarlılık düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yukarıda verilen tek yönlü varyans analizi sonuç tablosuna göre %95 güven düzeyinde çevre davranış puanı bakımından öğretmenlerin çevreye karşı duyarlılık düzeyleri arasında fark vardır. ($p=0,000 < \alpha=0,05$) Bir başka deyişle çevreye karşı duyarlılık düzeylerinin çevre davranış puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Farklılığı yaratan grubu belirlemek için LSD Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çevre davranış puanı bakımından çevreye

karşı duyarlılık düzeyini ortalamanın altında ve ortalama düzey olarak belirtenler ile ortalamanın üstünde olarak belirtenler arasında ortalamanın üstünde olarak belirtenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Çevreye karşı duyarlılık düzeyini ortalamanın altında belirtenler ile ortalama düzeyde belirtenler arasında ortalama düzeyde olarak belirtenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durumda çevreye karşı merak düzeyi arttıkça çevre davranış puanının arttığını söyleyebiliriz.

4.5. Ölçeklerdeki Başarı Durumları ve Birbirleri İle Olan İlişkileri

Anket yoluyla toplanan veriler SPSS programı yardımıyla tanımlayıcı istatistik, tek yönlü varyans analizi, bağımsız örneklem için t testi ve pearson ilişki katsayısı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bölümde sırasıyla Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgisi, duyuşsal eğilimi ve davranışlarına ilişkin sonuçlara; çevre bilgisi, duyuşsal eğilimi ve davranışları arasındaki ilişkiye ilişkin sonuçlara ve çevre bilgisi, duyuşsal eğilimi ve davranışları etkileyen değişkenlere ilişkin sonuçlara yer verilecektir.

4.6. Çevre Bilgisi, Duyuşsal Eğilim Ve Davranışa İlişkin Sonuçlar

Okulöncesi öğretmenlerinin çevre bilgileri uygulanan testte verdikleri doğru cevap sayısına göre hesaplanırken duyuşsal eğilim ve davranışları uygulanan ölçekten aldıkları puana göre hesaplanmıştır. Buna göre elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Okulöncesi öğretmenlerinin 21 sorudan oluşan çevre bilgi testinden almış oldukları puanların ortalaması 9,66'dır.
- Okulöncesi öğretmenlerinin 27 maddeden oluşan çevreye yönelik duyuşsal eğilimler ölçeğinden almış oldukları puanların ortalaması 102,46'dır.
- Okulöncesi öğretmenlerinin 19 maddeden oluşan çevre davranış ölçeğinden almış oldukları puanların ortalaması 62,56'dır.

4.7. Çevre Bilgisi, Duyuşsal Eğilim Ve Davranış Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

Aşağıda çevre bilgisi, duyuşsal eğilim ve davranış arasındaki ilişkiyi gösteren pearson ilişki katsayıları verilmiştir.

Tablo 61. *İlişki katsayı tablosu*

		Bilgi testi puanı	Duyuşsal eğilim puanı	Çevre davranış puanı
Bilgi testi puanı	Pearson İlişki Katsayısı	1	,251**	-0,068
	p		0	0,312
Duyuşsal eğilim puanı	Pearson İlişki Katsayısı	,251**	1	,169*
	p	0		0,011
Çevre davranış puanı	Pearson İlişki Katsayısı	-0,068	,169*	1
	p	0,312	0,011	

Elde edilen sonuçlara göre, çevre bilgisi ile duyuşsal eğilim arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=0,251; p<.01$), duyuşsal eğilim ile davranış arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=0,169; p<.05$) bulunmuştur. Çevre bilgisi ile davranış arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızın sonuçları incelendiğinde çevre bilgi testi puanı üzerinde yaş grubunun, mezun olunan üniversitenin ve üniversitenin okunduğu şehir türünün etkisi olduğu görülmüştür. Ancak yaşın artması ya da azalması durumunda çevre bilgisinin artacağı ya da azalacağı gibi belirgin bir kanıya ulaşılamamıştır. Üniversitenin okunduğu şehir türüne göre çevre bilgisi puanında oluşan farklılıkta ise üniversiteyi büyük şehirde okuyanlar ile küçük şehirde okuyanlar arasında çevre bilgisi bakımından büyük şehirde okuyanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Çevreye Yönelik Duyuşsal Eğilim Ölçeği puanı üzerinde Okulöncesi öğretmenlerinin çevreye karşı merak düzeyleri, çevreye karşı duyarlılık düzeyleri, doğal alanlarda bulunma sıklıkları ve evcil hayvan besleme durumlarının etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bugüne kadar evcil hayvan besleyen Okulöncesi öğretmenlerinin beslemeyenlerden duyuşsal eğilim puanı bakımından daha iyi olduğu görülmüştür. Çevreye karşı merak düzeyi, çevreye karşı duyarlılık düzeyi ve doğal alanlarda bulunma sıklığı arttıkça duyuşsal eğilim puanında da anlamlı artışlar olmuştur. Çevre Davranış Ölçeği puanı üzerinde Okulöncesi öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte ve lise türü, çevreye karşı duyarlılık ve merak düzeyleri, sivil toplum örgütüne üyelik durumları ve doğal alanlarda bulunma sıklıklarının etkisi olduğu görülmüştür. Herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olanların çevre davranış puanı bakımından daha iyi olduğu görülmüştür. Çevreye karşı merak düzeyi, çevreye karşı duyarlılık düzeyi ve doğal alanlarda bulunma sıklığı arttıkça çevre davranış puanında da anlamlı artışlar olmuştur. Çevreye Yönelik Duyuşsal Eğilim; bireyin, çevre ve çevre sorunlarına karşı duyarlı olmasının yanında, çevre ile ilgi kararlar alırken ve sorumlu çevresel davranışlar sergilerken toplumun ahlaki ve etik değerini dikkate alabilme derecesidir. Duyuşsal eğilimler; hem bireyin, çevre ve çevre sorunlarına karşı olan duyarlılığını hem de çevre ile ilgili kararlar alırken ve çevreye yönelik sorumlu davranışlar gösterirken toplumun ahlaki ve etik değerini dikkate alabilme durumudur. Çevreye yönelik sahip olunan değerler, tutumlar, farkındalıklar davranışlar duyuşsal eğilimleri oluşturmaktadır. Eğer bir birey kişilerarası düzeyde bir çevre sorununu düşünüyor ve bu sorun bir eylemde bulunmayı gerektiriyorsa

bireyin bu eylemde bulunmasını sağlayan tüm etkenler onun duyuşsal eğilimini göstermektedir (Volk ve Mcbeth, 2001). Tamda bu noktada ülkemizde dünyadaki gelişmeler doğrultusunda çevre ve çevre eğitimi konusu giderek önem kazanmaktadır. Toplumun bütün yönleriyle çevre bilincine sahip bireyler yetiştirilmesi ancak çevre eğitimi etkililiği ile mümkündür. Çevre eğitimi geniş bir alanda kapsamı olan bir çerçevedir. Bu kapsamdan en önemlilerinin başında Okulöncesi eğitim kurumları gelmektedir. Okulöncesinin en önemli amaçlarından birisi çevresine duyarlı, bilinçli iyi bir birey yetiştirmenin temellerinin atılmasıdır. Araştırmamızda görev yapan okulöncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusunda ilgi tutum ve yeterliliklerini belirlemeye çalışmış olup bu bölümde de çıkan sonuçlar üzerinden şu öneriler sunulabilir;

1. Öğretmenlerin duyuşsal ve davranışsal ölçeklerden aldığı puanlarda bilgi testinin oranlarına yakındır. Bunun için öğretmenlere alanında uzman kişiler tarafından seminerler verilebilir.
2. Öğretmenlerin ve öğrencilerin çevre eğitimi konusunda bilinçlenmesinde sivil toplum kuruluşlarına aktif görevlerde bulunması teşvik edilebilir. Bu sayede hem çevre eğitimi bireysellikten çıkarılmış olur. Çünkü devletin yetersiz kaldığı alanlarda sivil toplum kuruluşları bu açığı kapatabilir.
3. Okulöncesi programını çevre eğitimi açısından incelediğimizde eksik ve yetersiz kalmaktadır. Bunun çözümü için Milli Eğitim Bakanlığı çevre eğitiminin çok boyutlu olarak yapılması için programda gerekli yenileme çalışmalarını yapması olarak belirtilebilir.
4. Milli Eğitim Bakanlığı ile Çevre ve Orman Bakanlığı arasında çevre eğitimi konusunda yapılan işbirliği protokolünün güncellenerek, işlevsel hale getirilmesi önerilmektedir.
5. Çevre eğitimi çocukluktan başlayıp devam eden bir eğitim olması gerekmektedir. Bu alanda ise çocukta yaşanan değişimler ve öğrenmeler kayıt altında tutularak hem eksik öğrenmelerin belirlenmesi sağlanarak gerekli yerde gerekli müdahale yapılarak eğitimde dinamizm sağlanmış olur.

6. Son olarak da ÷lkemizde etkili bir çevre eğitimi olması için okulların gerek içi gerekse dış çevrelerinin çevre eğitime uygun olarak yeniden düzenlenmesi önerilir. Bunu çalışmalar yapılırken ise eko okul modelleri örnek alınabilir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (1996). Eğitimde çocuk – doğa ve çevre korunması ilişkileri, 85-96
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/502/6023.pdf> (Erişim:05.11.2017)
- Ahi, B. (2015). Okul öncesi eğitim programına kaynaştırılan çevre eğitimi programının çocukların ‘Çevre’ kavramı hakkındaki zihinsel model gelişimine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aydemir, M. (2007). *The investigation of teachers with respect to knowledge level on environmental concepts*. Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, Ankara.
- Arat, G., Türkeş, M., Saner, E. (19.12.2002). Uluslararası Sözleşmeler Ön Raporu. Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri Teknoloji Öngörü Projesi Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli., Ankara.
- Arslan, M. (2008). Çevre Bilincindeki Değişimler ve Çevre Eğitimi. (<http://ekutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/108.pdf> adlı siteden 18 Şubat 2017 tarihinde alınmıştır).
- Atalay, İ. (1992). Türkiye Coğrafyası, İzmir: Ege Üniversitesi Basım Evi.
- Atasoy, E. (2006). Çevre için eğitim çocuk doğa etkileşimi. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Atasoy, Ü. Ö. (2012). İlköğretim müfredatında yer alan çevre konularındaki FTTÇ kazanımlarına ulaşılma düzeyi ve öğrencilerin bu konulara karşı tutumlarının araştırılması Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Aşkın, K. (2010). 9.Sınıf Biyoloji Konu Anlatımlı. Ankara, Sınav Dergisi Yayınları.
- Aydın, D.(2013). Farklı Sosyo-Kültürel Çevrelerde (Antalya ili örneği) Öğrenim Gören İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Çevre Sorunlarına Yönelik Zihinsel Modellerinin Belirlenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Brown, L., Flavin, C., French, H. (2000). Dünyanın durumu 2000, World watch Enstitüsü Raporu, Tema Vakfı Yayınları No:32, İstanbul.
- Ceritli, İ. (1996). *Çevre sorunları-çevre için eğitim ilişkisi ve bir araştırma örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

- Cansaran, A. ve Yıldırım, C. (2014). Çevre Bilimi ile ilgili Başlıca Terimler ve Kavramlar. O. Bozkurt, (Ed.), Çevre Eğitimi (4.Baskı) içinde (1-19). Ankara: Pegem Akademi.
- ÇEDGM. (2004). Türkiye Çevre Atlası. (12 Şubat 2018 tarihinde <http://www.cedgm.gov.tr/dosya/cevreatlasi.html> adresinden alınmıştır).
- Çınar, Ö. (Editör). (2008). Çevre Kirliliği ve Kontrolü. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Çevre Bakanlığı, I. Çevre Şurası Raporu, s: 51-55, Ankara, 1991.
- Çevre Bakanlığı, II. Çevre Şurası Sonuç Raporları, Çevre Bakanlığı, Ankara, 1995.
- Demirekin, H. (2001). Isparta İli Çevre Sorunlarına Duyarlılık Analizi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Daştan, H.(1999). Çevre Koruma Bilinci Ve Duyarlılığının Oluşmasında Eğitimin Yeri Ve Önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Çevre Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 1994.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Ulusal Çevre Eylem Planı, Eğitim ve Katılım, 1997.
- Demirel, Ö. (2011). Öğrenme Sanatı, (17. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1993). Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara: USEM Yayınları
- Demirkaya, H. (2006). Çevre Eğitiminin Türkiye'deki Coğrafya Programları İçerisindeki Yer. ve Çevre Eğitime Yönelik Yeni Yaklaşımlar. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 207-222, Elazığ.
- Doğan, M. (1997). Ulusal Çevre Eylem Planı: Eğitim ve Katılım. T.C Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Türkiye Çevre Vakfı. <http://ekutup.dpt.gov.tr/cevre/eylempla/doganm.pdf> (11.09. 2016 tarihinde alınmıştır).
- Erden, M. (1990). *„Sosyal bilgiler öğretimi*. İstanbul:Alkım Kitabevi.
- Erten, S. (2004). Çevre Eğitimi ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?. Çevre ve İnsan Dergisi, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı, Sayı 65/66, 2006/25, Ankara.
- Ertürk, H. (1998). Çevre Bilimlerine Giriş. Üçüncü Baskı, Bursa: VİPAŞ A.Ş.

- Erol, G.H. (2005). Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Öğrencilerinin Çevre Ve Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları, Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Egeli, G., Avrupa Birliği ve Türkiye’de Çevre Politikaları, TÇV Yayınları, 114, s:37, Ankara, 1996.
- Garipağaoğlu, N. (2003). Türkiye’de Hava Kirliliği Sorununun Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı, Doğu Coğrafya Dergisi, 8 (9).
- Geray, C. (1997). Çevre için Eğitim. İnsan Çevre Toplum. (2. Basım). Ankara: İmge Kitabevi
- Gürkan. T. (2012). Okul Öncesi Eğitim Programı. (Ed.). R. Zembat, Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri (2. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık. 35-76.
- Gürseler, G., Dikkat Dünya Tektir, Ümit Yayıncılık, Ankara, 1992.
- Görmez, K., 2003, Çevre Sorunları ve Türkiye (3. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi, s. 12-25.
- Gündüz, Turgut (2004). Çevre sorunları. Ankara, Gazi Kitabevi.
- Özet, M, ve diğ. (2011). 9.Sınıf Biyoloji Kazanım Merkezli Eğitim Seti. İstanbul, Coşku Yayınları.
- Özdemir, A.(2003). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Çevre Bilgi ve Bilişlerinin Araştırılması (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Özdemir, O. (2007). Yeni bir çevre eğitimi perspektifi:“Sürdürülebilir gelişme amaçlı eğitim”. Eğitim ve Bilim, 32(145), 23-38.İzmir.
- Özey, R. (2009). Çevre Sorunları. (3. Baskı). İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Hungerford, H.R. ve Trudi, L.V. (1990).Changing learner behavior through environmental education. *The Journal of Environmental Education*, 21(3).
- Karatekin, K. (2011).*Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlıkdüzeylerinin belirlenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, R., Hamamcı, C.(1993).Çevrebilim. Ankara: İmge Kitabevi.
- Keleş, R.,Hamamcı, C. (1998).Çevrebilim, Ankara: İmge Kitabevi.
- Karpuzcu, M. (2009). Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü. (10. Basım). İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.

- Kaygusuz, Z. B. (2013). İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre konusundaki görüşleri: Manisa-Sarıgöl örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Kaplowitz, M. D., Levine, R. (2005). How environmental knowledge measures up at a big ten university. *Environmental Education Research*, 11(2): 143-160.Üniversitesi, İzmir
- Kavruk, S. B., Türkiye’de Çevre Duyarlılığının Artırılmasında Çevre Eğitiminin Rolü ve Önemi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2002
- Keleş, R. (2005). Çevre Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R. (1997). İnsan Çevre Ve Toplum. İkinci Baskı, Ankara: İmge Kitapevi
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (1998). Çevrebilim. Ankara:İmge Kitabevi.
- Kızıroğlu, İ. (2001). Ekolojik Potpuri (1. Basım). Takav Mat. Yay. A.Ş. Ankara. ISBN 975- 7460-05-2.
- Kocataş, A. (2006). Ekoloji Çevre Biyolojisi. Dokuzuncu Baskı, İzmir/Bornova: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Kaplowitz, M. D., & Levine, R. (2005). How environmental knowledge measures up at a big ten university. *Environmental Education Research*, 11(2), 143-160.
- Kaygusuz, Z.(2013). İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Çevre Konusundaki Görüşleri: Manisa-Sarıgöl Örneği, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı ,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Oweini, A., & Hourı, A. (2006). Factors affecting environmental knowledge and attitudes among lebanese college students. *Applied Environmental Education and Communication*, 5, 95-105.
- Parlak, B. (2004). Çevre-ekoloji-çevrebilim: Kavramsal bir tartışma.
- Şimşekli, Y. (2004). Çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik çevre eğitimi etkinliklerine ilköğretim okullarının duyarlılığı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 83–92
- TDK (2018). <http://www.tdk.gov.tr> adresinden 2 Şubat 2018 tarihinden alınmıştır.
- Ural, S. (1995). Çocuk Kitaplarında Çevre. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yay.

- Türküm, A. S. (2006). Çağdaş Toplumda Çevre Sorunları ve Çevre Bilinci, (19.01.2018, tarihinde alınmıştır.<http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/1268/unite10.pdf>).
- Ünal, S., Dımişki, E. (1999a). Üniversite öncesi çevre eğitimi ve sorunları, *Çevre ve İnsan*, Sayı 42.
- Ünal, S., Dımişki, E. (1999b). UNESCO-UNEP himayesinde çevre eğitiminin gelişimi ve Türkiye'de ortaöğretim çevre eğitimi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 16-17, Ankara.
- Ünal, Ş. (2010). *Ortaöğretim seviyesindeki 10.sınıf öğrencilerinin çevre bilinci düzeylerinin belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, S., ve Dımişki, E. (1999). UNESCO-UNEP Himayesinde Çevre Eğitiminin Gelişimi ve Türkiye'de Ortaöğretim Çevre Eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(17), 142-154
- Volk, T.L., Mcbeth W. (2001). *Environmentalliteracy in the unitedstates*. H. R. Hungerford, W. J. Bluhm, T. L. Volk, J. M. Ramsey (Eds.), *Essentialreadings in environmentaleducation* (2. Edition). Illinois: Stipes Publishing L.L.C.: 73-86.
- Yalçın, C. (1993). *Çevre duyarlılığı ve eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, Y. (2009). *Klasik okullar ile eko-okullar ve yeşil bayraklı eko okulların çevre eğitimi açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, İ. (2016). Türkiye'de İlkokul Programlarında Çevre Eğitimi Ve İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Tiflis Konferansı Çevre Eğitimi Amaçlarına Ulaşma Düzeyi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldız, K., Sipahioğlu, Ş., ve Yılmaz, M. (2000). *Çevre Bilimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Morgil, İ., Aktuğ, P. ve Göbekli, İ. (2002). Ortaöğretim ve Üniversite Öğrencilerinin Çevre, Çevre Kavramları ve Sorunları Konusundaki Bilgileri ve Öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22: 156– 162.

Yolcu, O. (2014). Cumhuriyetten (1923) günümüze (2013) ilköğretim birinci kademe hayat bilgisi ve fen ve teknoloji öğretim programlarının "çevre eğitimi" açısından incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK). (2018). file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Okul_Oncesi_Ogretmenligi_Lisans_Programi 2018.pdf. adresinden 1 Haziran 2018 tarihinde alınmıştır.

EKLER

- EK 1 Ölçek Uygulama İzni
- EK 2 Kişisel Bilgi Formu
- EK 3 Duyuşsal Eğilimler Ölçeği
- EK 4 Davranış Ölçeği
- EK 5 Bilişsel Bilgi Testi

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.1839711
Konu : Araştırma İzni

13.02.2017

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi :25/01/2017 tarih ve 548 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Üniversitenizin Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Dilek SÖNMEZ'e ait araştırma izni Müdürlüğümüz İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiş, söz konusu araştırmanın yapılmasında herhangi bir sakınca olmayacağı kanaatine varılmış olup, konu ile ilgili Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, uygulamanın okullarımızdaki durum hakkında bilgi sahibi olmak ve veri tabanı oluşturmak açısından tez sonucunun müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek : Valilik Onayı (1 Sayfa)

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.8221953
Konu : Araştırma İzni

05.06.2017

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi :a)05/06/2017 tarihli dilekçe
b) 13/02/2017 tarih ve 1774380 sayılı Valilik Onayı.

Kastamonu Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Dilek SÖNMEZ'in, ilimiz genelinde ilköğretim kurumlarında görev yapan Okul Öncesi öğretmenlerine yönelik hazırlamış olduğu anket çalışmasını https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScR7VPz-jhg9FnjqjLxfV5iHX_sbxaDt5W2WCxdBwryJ2iqeA/viewform adresindeki linki ilgili öğretmenlerimize tebliğ edilip, gerekli katılımın sağlanması hususunda;

Gereğini rica ederim.

Abdullah TAŞTAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek :
1- Valilik Onayı (1 Sayfa)
2- Dilekçe

DAĞITIM:
Tüm Merkez İlköğretim Müdürlüklerine ve
11 İlçe Kaymakamlıklarına (İlçe MEM'lüğü)

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

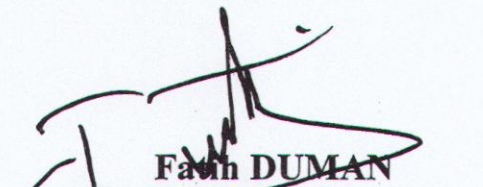
Tokat il/ilçe ilköğretim kurumlarında “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi ile İlgili Görüşleri ve Yeterlilikleri” konulu tez çalışması kapsamındaki ölçek uygulaması
ARAŞTIRMA KONUSU DEĞERLENDİRİLMESİ TUTANAĞI:

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarih ve 3616 sayılı yazısı.
b) 09/10/2014 tarih ve 27001677/600/4437181 sayılı Valilik Makam Onayı.

Kastamonu Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Tezli yüksek lisans programı öğrencisi Dilek SÖNMEZ Tokat il/ilçe ilköğretim kurumlarında görev yapan Okul Öncesi öğretmenlerine “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi ile ilgili Görüşleri ve Yeterlilikleri” konulu ölçek uygulaması konusunda hazırlamış olduğu bilimsel amaçlı anket çalışmasını uygulamasında bir sakınca olmadığı kanaatine varılmış olup, iş bu anket tutanak komisyonumuz tarafından imza altına alınmıştır. 19.02/2017

Murat AĞAR
İl Milli Eğitim
Şube Müdürü

Mustafa KARACA
Plevne Anadolu
Lisesi Müdürü

Faik DUMAN
Halk Eğitim Merkezi ASO
Müdür Yardımcısı

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.1774380
Konu : Araştırma İzni Verilmesi

13/02/2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzın ve Uygulama Yönergesi.
b) 09/10/2014 tarihli ve 27001677/600/4437181 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzınleri İnceleme Komisyonunun 10/02/2017 tarihli tutanağı.

Kastamonu Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Dilek SÖNMEZ Tokat il/ilçe ilköğretim kurumlarında görev yapan Okul Öncesi öğretmenlerine yönelik “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi ile ilgili Görüşleri ve Yeterlilikleri” ile ilgili ölçek uygulaması konusunda hazırlamış olduğı bilimsel amaçlı anket çalışmasını uygulamak istemektedir.

Söz konusu bilimsel amaçlı çalışmanın il/ilçe genelindeki tüm ilköğretim müdürlüğündeki Okul Öncesi öğretmenlerine uygulama yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur’unuza

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
13/02/2017

Mehmet Suphi KÜSBECİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1-Tutanak
- 2-Anket
- 3-Kastamonu Üniv.Rektörlüğü yazısı

Değerli Katılımcı;

Bu araştırma sizlerin çevre ve çevre sorunlarıyla ilgili sahip olduğunuz bilgi, tutum, davranışları aynı zamanda çevre sorunlarını çözme konusunda sahip olduğunuz becerileri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketimiz dört bölümden oluşmaktadır. Her bölümle ilgili yönergeler bölüm başında yer almaktadır. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar araştırma sonucunu etkileyeceği için son derece önemlidir. Vereceğiniz bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgileriniz üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır.

Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Dilek SÖNMEZ

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Okulöncesi Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Bölüm: Kişisel Bilgi Formu

Bu bölümde yer alan 15 soru, sizler hakkında bazı kişisel bilgileri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen soruları dikkatle okuyarak size en uygun seçeneği belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz: E () B ()

2. Yaş Aralığınız: 20-25 () 26-30 () 31-35 () 36-40 () 41-45 () 45-49 () 50 + ()

3. Öğrenim Gördüğünüz Üniversite Adı:

4. Mezun Olduğunuz Fakülte:

() Eğitim Fakültesi

() Fen – Edebiyat Fakültesi

() Diğer ise belirtiniz

5. Mezun Olduğunuz Lise Türü

() Genel Lise

() Anadolu Lisesi

() Meslek Lisesi

() Öğretmen/Anadolu Öğretmen Lisesi

() Diğer ise belirtiniz

6.Üniversitede çevre ile ilgili ders aldınız mı? Evet () Hayır ()

7. Lisede çevre ile ilgili ders aldınız mı? Evet () Hayır ()

8. Çevre ile ilgili herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye misiniz? Evet () Hayır ()

Cevabınız evet ise ismini yazınız

9.Üniversiteyi okuduğunuz yer:

() Küçük şehir (Nüfusu 10.000-100.000)

() Orta şehir (Nüfusu 100.000-500.000)

() Büyük şehir (Nüfusu 500.000 den büyük)

10.Üniversitede herhangi bir sosyal kulüp faaliyetine katıldınız mı? Evet () Hayır ()

11. Çevreye karşı duyduğunuz merak düzeyi

- ☐ Hiç merak etmiyorum
☐ Çok az merak ediyorum
☐ Orta düzeyde merak ediyorum
☐ Çok merak ediyorum

12. Doğal alanlarda bulunma sıklığınız: ☐ Hiç ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çok sık ☐

13. Çevresel aktivitelere katılma sıklığınız: ☐ Hiç ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çok sık ☐

14. Bugüne kadar herhangi bir evcil hayvan beslediniz mi? Evet ☐ Hayır ☐

15. Diğer branş öğretmenleriyle kendinizi karşılaştırdığınızda çevreye karşı duyarlılık düzeyiniz

- ☐ Ortalamanın altında ☐ Ortalama düzeyde ☐ Ortalamanın üstünde

	2. Bölüm: Çevreye Yönelik Duyuşsal Eğilimler Ölçeği Bu bölümde bulunan ifadeler sizin çevreye karşı tutumunuzla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır. Lütfen maddeleri dikkatlice okuyarak her cümle için kendinize en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Çevre ile ilgili televizyon programlarını izlemeyi severim.					
2.	Çevre sorunlarının çözülmesi için yapabileceğim fazla bir şey olmadığını düşünüyorum.					
3.	Çevre hakkında bir şey okumak ilgimi çekmez.					
4.	Kuş ve böcek gibi hayvanların seslerini dinlemekten hoşlanırım.					
5.	Çevre sorunları ile ilgili kaygıların çoğunun abartıldığını düşünüyorum.					
6.	Çevre sorunlarının ve konularını bilmenin benim için önemli olduğunu düşünüyorum.					
7.	Ormanların yok edilmesi konusunda ilgileniyorum.					
8.	Ozon tabakasına verilen zararın herkesin ilgilenmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyorum.					
9.	Çevreyi korumak için yeterince yasanın olduğunu düşünüyorum.					
10.	Çevre sorunların çözümüne faaliyetlerimle katkı yapabileceğime inanıyorum.					
11.	Özgürlüğümü sınırlandıran her tür çevresel düzenlemeye karşı çıkarım.					
12.	Vahşi yaşam alanları için daha çok yer ayrılmalıdır.					
13.	Yaptığım şeylerin çevrenin niteliği üzerinde çok etkili olmadığını düşünüyorum.					
14.	Vergilerin daha yüksek olmasına neden olsa da hükümet yenilenebilir enerjiyle ilgili araştırma ve geliştirmelere maddi destek sağlamalıdır.					
15.	Türkiye’de ne kadar çok atık üretildiğiyle ilgileniyorum.					
16.	Bireysel özgürlüklerin kısıtlanmasına neden olsa da gelecekteki yaşamın niteliğini koruyan yasalar geçirilmeli ve yürürlüğe konulmalıdır.					
17.	Dünyadaki türlerin yok olma hızıyla ilgilenmiyorum.					
18.	Hava ya da su kirliliğinin sebep olduğu çevresel sağlık sorunlarıyla ilgileniyorum.					
19.	Çevre sorunlarının çözülmesine yardım etmek istiyorum.					
20.	Çevre ile ilgili bir şeyler yapmak konusunda arkadaşlarımdan düşüncelerini değiştirmenin çok zor olduğunu düşünüyorum.					
21.	Çevremdeki çiçek, ağaç, bulut gibi doğal varlıkların genellikle farkına varmam.					
22.	Çevre sorunlarının çözümüne yardımcı olmanın sorumluluğum olduğunu düşünüyorum.					
23.	Eğer bir kişinin otomobili hava kirliliği için belirli standartları aşarsa onun					

	o otomobili sürmesine izin verilmemelidir.					
24.	Bireysel çabaların çevresel sorunların çözümüne katkıda bulunabileceğini düşünüyorum.					
25.	Geri dönüşümün, yarattığı sıkıntılara (toplama, ayrıştırma, dönüştürme işlemleri) değdiğini düşünmüyorum.					

	3. Bölüm: Çevre Davranış Ölçeği Bu bölümde yer alan ifadeler sizin çevreye karşı davranışlarınızla ilgili, çevreyi korumak ve çevre sorunlarını çözmek için yapmış olduğunuz eylemleri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Her cümle için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	Her zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1.	Elektrik tasarrufu yapmak için ışıkları ve elektrikle çalışan aletleri kullanmadığım zaman kapatırım.					
2.	Aşırı (gereğinden fazla) paketlenmiş ürünleri satın almaktan kaçınırım.					
3.	Çevreye zarar veren bir şeyler yaptığımı fark ettiğim insanlarla o davranıştan vaz geçirmek amacıyla konuşurum.					
4.	Çevreyi korumaya yardımcı olmak için otomobil kullanmak yerine yürürüm, toplu taşıma araçlarını kullanırım veya bisiklete binerim.					
5.	Tükettiğim ürünlerin miktarını azaltmak için çaba gösteririm.					
6.	Arkadaşlarım için olumlu bir çevresel örnek oluştururum.					
7.	Okulumuzdaki kulüp seçiminde çevre koruma kulübünü öncelikli olarak tercih ederim.					
8.	Okulumuzdaki çevresel konu ve sorunlarla ilgili gönüllü olarak çalışanları desteklerim.					
9.	Yolda yürürken yerde gördüğüm metal kutuları alır ve geri dönüşüme göndermek için yanımda taşırım.					
10.	Evde ya da okulda kâğıt, cam ve metal atıkları geri dönüşüme gönderirim.					
11.	Çevre üzerinde olumsuz etkileri olan ürünleri satın almaktan sakınırım.					
12.	Ailem ve arkadaşarımla çevre sorunlarını çözebilmek için ne yapabilecekleri hakkında konuşurum.					
13.	Çevre konuları hakkındaki görüşlerini ifade etmek için politikacılara yazarım ya da onları ararım.					
14.	Çevre hakkında gazete ve dergi yazılarını okurum.					
15.	Geri dönüşümlü ambalajlarla paketlenmiş ürünleri satın almayı diğer ürünlere tercih ederim.					
16.	Alışveriş yaparken gereksiz şeyleri almaktan kaçınırım.					
17.	Çevre konular veya sorunları hakkında gazetelere mektup/e posta gönderirim.					
18.	Tükettiğim ürünlerin miktarını azaltmak için çaba gösteririm.					
19.	Çevre ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının eylemlerine katılırım.					
20.	Çevre ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının güçlenmesi için parasal destek sağlarım.					
21.	Yere çöp atan ve çevreye zarar veren insanları uyarırım.					
22.	Okulumdaki su elektrik tüketimini azaltmak için arkadaşlarımla harekete geçiririm.					
23.	Çevreyi korumanın önemi konusunda başkalarını ikna etmek için uğraşırım.					
24.	Çevremde (okulda, sokakta vb.) gördüğüm çöpleri çöp kutusuna atarım.					
25.	Bir partiye oy vermeden önce o partinin çevre politikasını incelerim.					

4. Bölüm: Çevre Bilgi Testi

Bu bölümde 25 adet çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Bu sorular çevre ile ilgili sahip olduğunuz bilgileri belirlemek için hazırlanmıştır. Bilimsel bulguların güvenilirliği için lütfen cevapsız soru bırakmayınız.

Her sorunun bir doğru cevabı vardır.

1. Belli bir bölgede yaşayan ve birbirleriyle devamlı etkileşim içinde olan canlılar ile bunların cansız çevrelerinin oluşturduğu bütüne ne ad verilir?

[A] Ekoton
[B] Habitat
[C] Popülasyon
[D] Ekosistem
[E] Biyosfer

2. Eğer atmosferdeki karbondioksit yok olursa aşağıdakilerden hangisi ilk olarak etkilenir?

[A] Bitkiler
[B] Herbivorlar (Otla beslenenler)
[C] Kamivorlar (Etle beslenenler)
[D] Omnivorlar (Hem etle hem otla beslenenler)
[E] Ayrıştırıcılar

3. Türkiye’de asit yağmurlarına neden olduğu belirlenen ana emisyon kaynakları aşağıdakilerden hangisidir?

[A] Volkan
[B] Orman yangınları
[C] Petrol rafinerileri
[D] Otomobillerin egzozlarından çıkan gazlar
[E] Termik santraller

4. Türkiye’de en çok kullanılan katı atık bertaraf yöntemi hangisidir?

[A] Yakma
[B] Geri dönüşüm
[C] Vahşi depolama
[D] Denize gönderme veya boşaltma
[E] Düzenli depolama

5. Hangisi enerji üretimi için nükleer santralleri kullanmanın avantajlarından biridir?

[A] Nükleer santralleri yapmak pahalı değildir.
[B] Atık ürünlerini depolamak oldukça kolaydır.
[C] Daha az hava kirliliğine neden olur.
[D] Tamamen güvenilirdirler.

[E] Santralleri kurmada yer bulmak kolaydır.

6. Aşağıdakilerden hangisinin sonucunda toprak erozyonunun görülme olasılığı en fazladır?

[A] Toprağa eklenen katkı maddelerindeki artış
[B] Bitki örtüsünün yok olması
[C] Yamaçların yatay sürülmesi
[D] Toprağın bakterilerce havalandırılması
[E] Toprağın nadasa bırakılması

7. Aşağıdakilerden hangisi atmosferin özelliklerinden biri değildir?

[A] Oksijen kaynağıdır.
[B] Zararlı ışınları engeller.
[C] Dünyanın ısısını yaşam için uygun bir aralıkta tutar.
[D] Güneş ışınlarının tamamını yeryüzüne iletir.

[E] Canlılar için yaşam kaynağıdır.

8. Dünyadaki yaşam için en önemli enerji kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

[A] Petrol
[B] Güneş
[C] Rüzgâr
[D] Bitkiler
[E] Su

9. Aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisi çevreye en az zarar verir?

[A] Kömür
[B] Güneş enerjisi
[C] Jeotermal enerji
[D] Doğalgaz
[E] Nükleer enerji

10. Türkiye’de su tüketimi aşağıdakilerden hangisinde diğerlerine göre daha fazladır?

[A] Endüstri
[B] Evlerdeki kullanım
[C] İçme suyu (çeşme, damacana vb.)
[D] Tarım
[E] Belediye bahçeleri

11. Aşağıdaki çevre sorunlarından hangisi hava kirliliği sonucu oluşmamıştır?

- [A] Göl sularındaki asit oranının artması
- [B] Kireç taşı yapılarında hasar
- [C] Solunum yolları hastalıkları
- [D] Akarsularda organik birikimin artması
- [E] Asit yağmurlarının oluşması

12. Gazetede bölgenizdeki musluk sularının kimyasal gübre kalıntılarınca kirlendiğine ilişkin bir makale okudunuz. Ne yaparsınız?

- [A] İçme suyunu kaynatırdım.
- [B] Bir karbon filtre takarım.
- [C] UV (ultraviyole) ışın tesisatı kurarım.
- [D] Suyu normal içmeye devam ederim.
- [E] Suyu süzerek içerim.

13. Hangisi ekolojinin kural ve ilkelerinden biri değildir?

- [A] Doğadaki her kaynak sınırsızdır.
- [B] Doğada özdenetim vardır.
- [C] Doğada var olan bir şey yok olmaz.
- [D] Doğa kendisine yapılarına tepki gösterir.
- [E] Doğa kendisini yenileyebilecek özelliğe sahiptir.

14. Aşağıda verilenlerden hangisi biyo çeşitliliği tehdit eden etkinliklerden değildir?

- [A] Kirlenmiş ortamlara müdahale ederek toksik maddeleri etkisiz hale getirme
- [B] Habitatların insan etkinlikleriyle değişikliğe uğratılması
- [C] İnsanlarca, ürün miktarını artırmak için habitatlara doğal olmayan türlerin sokulması
- [D] Ham madde, yakıt ve besin elde etmede kaynakları aşırı kullanma
- [E] Besin zincirlerinin basamaklarından bazılarının kaybolması

15. Doğanın korunmasıyla ilgili aşağıdaki önlemlerden hangisi en dar kapsamlıdır?

- [A] Arıtılmamış atıkların denizlere atılmasının yasaklanması
- [B] zehirli fabrika atıklarının arıtılması
- [C] Tarım ilaçları kullanımının azaltılması
- [D] Ormanların sürekliliğinin korunması
- [E] Bir tür hayvanının avlanmasının yasaklanması

16. Bir denize az miktarda karışan toksik bir maddenin besin zinciri oluşturan aşağıdaki canlıların hangisinin dokularındaki birikimin en fazla olması beklenir?

- [A] Bitkisel planktonlar
- [B] Balıkçıl deniz kuşları
- [C] Hayvansal planktonlar
- [D] Otçul balıkçılar
- [E] Etçil balıkçılar

17. Aşağıdakilerden hangisi bir popülasyondur?

- [A] Bir ormanda yaşayan tüm hayvanlar
- [B] Bir adadaki bitkiler
- [C] Bir göldeki canlılar
- [D] Bir kovandaki arılar
- [E] Bir denizdeki tüm canlılar

18. Aşağıdakilerden hangisi çevre sorunlarının tarımsal kökenli kaynaklarından biri değildir?

- [A] Aşırı otlatma
- [B] Fazla sulama
- [C] Ürün miktarını artırmak için hormon kullanımı
- [D] Organik tarım yapılması
- [E] Tarımsal mücadelede kimyasalların kullanılması

19. Pillerin geri dönüşümü neden önemlidir?

- [A] Ekonomik olmadığı için
- [B] Yeniden üretilmesi zor olduğu için
- [C] İçinde değerli metaller olduğu için
- [D] Zor bulunan madenlerden yapıldığı için
- [E] Zararlı kimyasallar içerdiği için

20. Türkiye’de çevreyi korumaya yönelik kararlar alan resmi kurumun adı nedir?

- [A] Çevre ve Orman Bakanlığı
- [B] TEMA
- [C] Tabiatı Koruma Vakfı
- [D] Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
- [E] Doğa Derneği

21. Aşağıdakilerden hangisi bir habitat değildir?

- [A] Bir ağaç kabuğu
- [B] Termik bağırsağı

[C] Okyanus

[D] Yüzme havuzu

[E] Büyük göller

22. Çevre tahribatını önlemek için fosil yakıtlardan elde edilen enerji yerine I. jeotermal, II. güneş, III. rüzgâr enerjilerinden hangileri kullanılmalıdır?

[A] Yalnız II

[B] I ve II

[C] I ve III

[D] II ve III

[E] I, II ve III

23. Aşağıdakilerden hangisinin varlığı, diğerlerinin var olmasının ön koşuludur?

[A] Hayvanların olması

[B] Yeşil bitkilerin olması

[C] Mantarların olması

[D] Bakterilerin olması

[E] Asalakların olması

24. Nüfusun belirli kesimlerinin çevresel bozulmanın olumsuz sonuçlarına, başkalarına göre daha fazla maruz kalmasına ne denir?

[A] Çevre hakkı ihlali

[B] Çevre baskısı

[C] Çevresel ayrımcılık

[D] Plansız şehirleşme

[E] Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED)

25. Eğer öğrenci çevre kulübünüz çevresel bir konu/sorun ile ilgileniyorsa ilk yapılacak şey aşağıdakilerden hangisidir?

[A] Konu/sorun hakkında bir dilekçe yazmak

[B] Konuyu/sorunu çözmeye yardımcı olabilecek insanlarla konuşmak

[C] Konu/sorun ile ilgili kaygılarınızı seçilmişlere iletmek

[D] Konuyu/sorunu araştırmak

[E] Konu/sorun hakkında görsel ve yazılı medyayı bilgilendirmek

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Dilek ŞAHİNPINAR
Doğum Yeri ve Yılı : Tokat-1990
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : sonmezdilek45@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Tokat Gaziosmanpaşa Lisesi
Lisans : Fırat Üniversitesi
Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü